Literatūrologui Vytautui Kubiliui – 100

2026 m.

Vytautas Kubilius

- ✓ Gimė 1926 m. lapkričio 23 d. Aukštadvaryje, Panemunio valsčius.
- ✓ Mirė 2004 m. vasario 17 d. Vilniuje.

Vytautas Kubilius
https://www.ievasimonaityte.lt/vytautas-kubilius/

Vytautas Kubilius

- Literatūros kritikas, literatūrologas. Mokėsi Biržų bei Vilkijos gimnazijose.
- Studijavo:

1946–1948 m. Kauno universitete;

1949–1952 m. Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą;

1952–1955 m. Lietuvių kalbos ir literatūros instituto aspirantas, apsigynė filologijos mokslų kandidato disertaciją;

1978 m. filologijos mokslų daktaras.

Vytautas Kubilius

Dirbo: 1948–1949 m. Biržų bibliotekos vedėju;

1949 m. „Tarybų Lietuvos“ redakcijoje Kaune;

1950–1952 m. buvo savaitraščio „Literatūra ir menas“ redakcijos kritikos skyriaus vedėjas;

1955 m. priimtas į LTSR rašytojų sąjungą;

1991–1997 m. Naujosios literatūros skyriaus vadovas, instituto tarybos pirmininkas;

1983–1987 m. dėstė Vilniaus universitete;

1992–1995 m. Lietuvių literatūros katedros vedėjas, profesorius;

1991–2001 m. VDU ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto jungtinės doktorantūros komisijos pirmininkas.

Apdovanojimai

- 1969 m. Lietuvos valstybine premija;
- 1981 m. Lietuvos valstybine premija už monografiją „Kazio Borutos kūryba“;
- 1988 m. Simonaitytės vardo literatūrine premija;
- 1996 m. Lietuvos mokslo premija;
- 1998 m. DLK Gedimino 4 laipsnio ordinu;
- 2000 m. Lietuvos nepriklausomybės medaliu;

✓ 2012 m. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas įsteigė Vytauto Kubiliaus premiją, kuri skelbiama kasmet lapkričio 23 d. už pastarųjų metų darbus literatūros kritikos ir mokslo lauke.

V. Kubiliaus istorija, Vandos Zaborskaitės knygoje Autobiografijos bandymas.–Vilnius, 2012. – p. 354-364

Vytauto Kubiliaus istorija

Įrašas darytas 1996 m. vasario 16 d. Vilniuje

NORIU PAPASAKOTI VIENĄ ISTORIJĄ, KURI BŪDINGA DABARTINIAM VISUOMENĖS BŪVIUI IR KURI YRA GANA SKAUDŽIAI PALIETUSI IR MANE PAČIĄ, IR KELETĄ ARTIMŲ ŽMONIŲ, AŠ JĄ GALĖČIAU PAVADINT VYTAUTO KUBILIAUS ISTORIJA.

Nenoriu kartoti to, kas yra pakankamai gerai spaudoj užsifiksavę, būtent, istorija su jo knyga „XX amžiaus literatūra“. Aš parašiau užsakytą recenziją „Lietuvos aidui“, Gadeikis man ją užsakė, nes jį pasiekė labai greit gandas, kad aš teigiamai vertinu tą knygą, neatsimenu, kam buvau apie tai kalbėjusi, mielai sutikau parašyti recenziją. Kai perskaičiau knygą atidžiai nuo pradžios iki pabaigos, pamačiau, kad joje yra daug skubotumo ženklų, per pusantrų metų parašyti septynių šimtų puslapių knygą... Yra teiginių, su kuriais norisi diskutuoti ir yra pagrindo diskutuoti, bet man atrodė svarbiausia tai, kad tai knyga, kuri yra lyg sąvadas, suma Vyto viso gyvenimo darbo. Tai vienas dalykas, ir antra, aš ją galėjau, laimei, visiškai atsieti nuo to be galo radikalaus Vyto politizavimo, nes ten šito politizavimo, ir net jo paties nuostatų, ne vieną kartą iki paskutiniųjų mėnesių skelbtų, drastiško tos penkiasdešimtmečio literatūros atmetimo nėra. Joje tikrai pasireiškia tiesiog tobula Vyto literatūrinė klausa ten, kur jis pateikia autorių vertinimus, yra bemaž du šimtai monografinių straipsnelių, kur vertinami antrosios šimtmečio pusės autoriai, o šitai yra aštriausi dalykai, man jie visi buvo absoliučiai įtikinantys. Neradau nei vieno vertinimo, dėl kurio abejočiau, kuris man pasirodytų neįtikimas, aš net specialiai peržiūrėjau tokias pavojingas vietas, peržiūrėjau, kaip jis kalba apie tuos žmones, nuo kurių pats yra nukentėjęs, kurie yra jam ar kenkę, ar kaip nors... ir tikrai, galiu ranką ant širdies padėjus pasakyti, kad jis ten atsiskleidžia kaip,

aš taip ir sakau tam savo straipsny, tikras literatūros riteris, kad jam galiojo tik literatūriniai kriterijai.

Parašiau recenziją ir labai apsidžiaugiau, kad greit parašiau. Ji nėra nugludinta, aš ją rašiau dar po gripo neatsigavusi ir skubėdama, ji nė kiek nesusigulėjo, nes jutau, kad reikia greitai duoti, ir taip gripas buvo sutrukdęs rašymą, ir Gadeikio pasiteiravime pajutau lyg ir įtarimą ne įtarimą, suabejojimą, ar kartais aš nesusimėčiau, kaip sakoma, rašydama; tai greit parašiau, galvoju, svarbu mano požiūris ir vertinimas, truputį geresnis straipsnis ar blogesnis, ką padarysi.

Labai greit po to, man atrodo, po savaitės, pasirodė kitos recenzijos, bet jų autoriai mano vertinimo nebuvo matę dar, vadinasi, savarankiškai... „Litmeny“ keturių pasirašyta recenzija, aš apie tai nieko nesakysiu, Zalatoriaus straipsnis „Metuose“, Gedos, Zalatoriaus vertinimai „Metuose“ irgi, teigiama Viktorijos Daujotytės ir tokia apyteigiama Apučio. Paskui man pasakojo, bet aš tuo nesidomėjau, kad „Opozicijos“ laikrašty pasirodė straipsnis, labai užsipuolantis Vytą, taršė ta proga ir mane už teigiamą jo vertinimą, visa tai buvo skaudu. Darius Kuolys prieš kurį laiką pasakė: „Kas darosi su mūsų visuomene?“ Aš tada dar tiksliai nežinojau, ką jis turi minty, bet paskui... Visas tas šurmulys, sakyčiau, draskymasis dėl Vyto knygos, ir man skaudžiausia visame tame yra nemokėjimas ir nenoras tiesiog įvertinti viso gyvenimo žmogaus darbo. Jis gali turėt ar trūkumų, ar abejotinų dalykų, ar diskutuotinų, bet šituose kritiniuose straipsniuose jis yra stačiai nubraukiamas. Tuose straipsniuose šunelių lojimo yra, iki Parulskio imtinai, kuris recenzuodamas Strielkūną randa reikalą įspirti Vytui, čia kaip tas asilo nagas, kuris liūtui įspiria. Šita visa istorija pakankamai bjauri ir nemaloni, bet dramatiškiausia, kad ji turi tęsinį.

Prieš keletą dienų man paskambino Lilė ir paklausė, ar žinau tokį žurnalą „Gairės“. Aš jį žinau, jis išsivystė iš „Politikos“, „Politika“ iš buvusio „Komunisto“, bet aš tų „Gairių“ nematau ir nežinau, kas ten rašoma. Taigi, sako Lilė, kad jai paskambino jos draugė Aldona,

užmiršau jos pavardę, aš ją gerai pažįstu, ji dirba Krėvės muziejuje, kad ji gavusi naują „Gairių“ numerį. Tas numeris turėjo būt išėjęs vasario pirmom dienom, tai yra mėnraštis, vadinasi, vasario pradžios, ir ten esąs išspausdintas dokumentas, 1952 metų, man rodos, bet tikrai rugpjūčio mėnesio, kuriame skundžiama ar aptariama Centro komitetui universiteto Lietuvių literatūros katedra. Ten kalbama apie Petrą Ivanovą, jis dėstė anuo metu tarybinę literatūrą, buvo nuolat puolamas, paskui prasigėrė ir nusižudė; ten yra apie Meilę, kad ji bloga katedros vedėja, kad nesusitvarko su darbu, kad apsimestinai planuojamas mokslinis darbas, kad neva „rašo“ disertacijas Lukšienė, Zaborskaitė; ir daug apie mane: kad aš blogai dėstau Vydūną, kad jį idealizuoju, nebeatsimenu, kaip, Lindę-Dobilą, kad aš jį keliu, nors tai [„Blūdas“ – red.] yra reakcinis kūrinys, kad aš labai atmestinai ir paviršutiniškai dėstau Janonį ir Kapsuką. Man Aldona perskaitė per telefoną tuos tekstus, bet ji ne visai baigė tą straipsnį skaityti, gal ten dar kas nors yra. Ten pasakyta, kad yra du parašai, du autoriai, vieno jie neskelbia, nespausdina, o kitas yra Vytautas Kubilius. Aš nepatikėjau ir sakau: „Jeigu nėra faksimilės, tai galima parašyt bet kokią pavardę, tai nėra įrodymas.“ Pasipiktinau, bet pasakiau, kad norėčiau vis dėlto tą tekstą turėti, ir man Aldona žadėjo jį gauti, bet aš iki šiol jo neturiu, o ji gavo iš savo pusseserės, kuriai nupirko „Gairių“ redakcijoj Narkevičius, kuris ten dirbo.

Aš pašiurpau ir tiesiog nepatikėjau, su Lile mes persimetėm... Lilė pradžioj buvo lyg ir suabejojusi, bet aš jai sakiau „netikiu jokiu būdu“. Pirmiausia, jeigu Vytas ir norėtų, jis tokiu stilium neparašytų, ten yra neįmanomas kanceliarinis sovietinis stilius. Man pasirodė, aš sakiau tuoj pat, kas galėjo parašyti, galėjo toks Petras Užkalnis, jis rusų literatūros katedroj, iš „Priekalo“ atėjęs, iš tų tarybinių, jis ėdė ir krimto mūsų katedrą tuo metu, tai aš taip pagalvojau.

Tą patį vakarą paskambinau Reginai Mikšytei, paklausiau jos, ar ji žino tą žurnaliūkštį, ar skaitė. Sakė, kad neskaitė, bet jie institute gauna, skaitykloj yra. Sakau: „Kažin, ar Kubiliai žino, ar girdėjo

apie tai?“ Ji sako, kad mačiusi Janę ketvirtadienį, prieš porą dienų, tai ji nieko... vadinasi, ne, jie kaip tik tom dienom paguldė Vyto mamą į ligoninę ir jiem ne tas galvoj. Aš sakau: „Kaži, gal reiktų Kubiliam paskambint, kad nuėję pirmadienį į darbą jie nebūtų kaip mietu per galvą, o būtų pasiruošę.“ Regina sako „taip, žinoma“. Tai sakau, „kuri mes dabar skambinsim?“ Ji sako, kad aš, kadangi ji tik pašalinė.

Aš dar palaukiau, bet mintis pradėjo suktis, ką čia daryti reikia. Skambinu Aldonai, sužinojau redaktoriaus pavardę ir telefoną, galvoju, pirmadienis ateis, skambinsiu pirmiausia jam, teirausiuosi, kas čia dedasi. Paskambinau, tiesa, Meilei. Meilė šalčiau pažiūrėjo, sako: „Žinai, juk tai ne įrodymas, ypač kad antros nėr pavardės.“ O man dar sukosi mintis: vis tiek tai iškils į viešumą, tai daroma specialiai jam suniekint, turiu minty jo radikalų politikavimą, bet vis tiek tai yra baisiai nešvarus žaidimas ir, galvoju, tai yra ir šmeižtas, bet kartu, kai nėra originalo, kaip gali įrodyti, visa tai taip komplikuota. Man buvo net kilusi mintis, kad skambinsiu Matulevičiui ir prašysiu padaryt „Kranto“ laidą. Kažkada Matulevičius mane kalbino, bet tai buvo gal prieš pusantrų metų, jis norėjo padaryt laidą apie universiteto katedrą, bet aš tada atsisakiau, pasakiau, „jau rašyta, kalbėta, kiek galima gromuliuot tą pačią temą“, atsisakiau, bet, galvoju, surasiu jį. Sužinojau jo namų telefoną, paskambinau žmonai, tai buvo pirmadienį, ji sako, kad jis montuoja trečiadienio laidą ir dabar jo negalima surasti, ir aš nutariau, kad ketvirtadienį... Bet per tą laiką istorija įgavo dar vieną netikėtą posūkį.

Pirmadienį rytą skambina man Vytas: „Ponia Vanda, kaip jūs...“ Aš jam ir sakau: „Vytai, žinau visa tai, kaip bjauru, sakyk, kuo aš tau galėčiau padėti.“ Jis sako: „Niekuo, dėl to, kad ten mano parašas yra.“ Tai buvo kaip vėzdu per galvą. Jis sako: „Taip, o antras parašas yra Alfonso Bieliausko, jie neskelbia, nes tai savas žmogus. Tai yra mano didžioji kaltė, aš turėjau ją kunigui Vasiliauskui išpažint iš karto, taip yra.“ Mano vienintelė reakcija tada – baisus gailestis.

V. Kubiliaus istorija, Vandos Zaborskaitės knygoje Autobiografijos bandymas.–Vilnius, 2012. – p. 354-364

Sakau: „Vytai, gi buvai baisiai jaunas...“ Sako: „Buvau jaunas ir kvailas, žinoma, turėjau...“ Sakau: „Tai nukreipta ir prieš tave, ir prieš Andrių.“ Sako: „Žinoma, ir prieš Andrių, bet...“ Jis supranta, kad turi pasitraukt iš politinio gyvenimo.

Užmiršau pasakyti, Lilė paskambino jam sekmadienį, užtai Vytas man ir skambino, nes mes kalbėjom su Lile ir ji sakė, kad jai patogiau. Man nesinorėjo skambint, lyg aš pirščiausi į drauges, kai recenzija mano teigiama parašyta ir aš stojau į jo užtarėjų gretas.

Noriu grįžt truputį į Vyto literatūrinės biografijos pradžią ir pasakyti, kiek aš žinau ir kaip aš suprantu tą istoriją, nes man tai yra svarbu. Jeigu būčiau „Kranto“ laidai pasisiūlius, tokia linkme būčiau kalbėjus. (Galbūt ir teks padaryt viešą pareiškimą, jeigu bus eskaluojama ta Vyto istorija, nes baisu ir nesinori pačiai tos istorijos skleidėju tapti, galbūt tai kaip nors praeis, jeigu platesnės visuomenės nepasieks. Kadangi mudvi tik su Meile esam gyvos tos istorijos liudininkės, turėsim kaip nors reaguoti, matysis, kaip tie reikalai klostysis toliau.) Norėčiau užfiksuot tai, ko neparašysiu turbūt, kaip aš matau ir kaip visa tai galėjo, mano supratimu, būt. Kodėl man norisi atsistot Vyto, o ne tų skleidėjų pusėj? Dėl to, kad tai yra brudas, tai yra šantažas žmogaus politinėj kovoj ir ne kas kitas, ypač kad purvinos mėšlinos rankos šitų, kurie tą „Gairę“ daro, tai yra buvusių saugumiečių darbas.

Su Vytu Meilė pirmiausiai susidūrė Kauno Vytauto Didžiojo universitete, ji visada prisimena jį su didele meile ir labai didele simpatija. Tai buvo gabus lituanistų kursas, kuriame ji dėstė ir kuriame mokėsi Vytas, mokėsi Bieliauskas, mokėsi dar daugelis literatų, ir ji sako, kad Bieliauskas ir Vytas antipodai buvo. Kad Bieliauskas saugumietis, ji žinojo, ir visada sekdavo jo reakcijas... Vytas su ypatingu jautrumu kalbėjęs apie literatūrą (Meilė, kaip dėstytoja, vis dėlto nėra aprašoma tam skunde). Vytą ir visą grupę iš to kurso pašalino iš universiteto su triukšmu, už politiką, už jų literatūrines pažiūras, ką jie kalbėdavo universitete seminare, kad jie idealizavo

buržuazinę literatūrą. Ten buvo Palma Petrauskaitė, Pranutės draugė, Dangeručio žmona, Bavarskas, kuris pasitraukė į Vakarus, kitų aš net pavardžių nežinau, jų visų dabar pasirodė eilėraščių knygelė, Palma tikrai talentinga poetė, kurią užgniaužė gyvenimas.

Žinau tai jau iš Janės pasakojimų, Vytas atsidūrė Biržuose, tėviškėj, o buvo turbūt kokie 1947 metai. Ką tai reiškia? Tai buvo laikas, kai Vyto mokytojas Bronius Krivickas išėjo į mišką, Biržai pačiam sūkury visų šitų kovų ir visų šitų baisybių... Vytas buvo iš kokio pirmo antro kurso išmestas, žinau iš Janės, ką jis veikė. Vytas, su jo gabumu, jo labai ryškiu pašaukimo jausmu ir [būdamas] baisiai akyvaus charakterio, puolė mokytis prancūzų kalbos, kažką skaityti, ir tuo metu įvyko jame tam tikra evoliucija, jis įstojo į komjaunimą, ėmė dirbt Biržų laikraštyje. Paskui, po metų ar poros, jis atvažiavo studijuot jau nebe į Kauną, bet į Vilnių, Kauno filologai per tą laiką buvo persikėlę čia. Jis buvo vienu kursu žemiau už Irką, Pikčilingį, Vladą Žuką, Grigą, visą šitą Kauno kompaniją. Jie iš Kauno persikėlė su Meile kartu, o Vytas atsiliko nuo jų metais. Gana greit jis pradėjo merginti Janę, tai tas kontaktas...

Vytas man dabar pasakė, kad tarp tų paskelbtų dokumentų yra jo autobiografija, kurią jis parašė tokiom aplinkybėm. Jis buvo jau išmestas iš Kauno universiteto, iš Biržų, grįžo į Kauną ir dirbo korektorium „Kauno tiesoj“. Ten dirbo daugybė žydelių, tarp jų toks Gurvičius, kuris redagavo Vienuolį, ir Vytas jiem visiem taisydavo kalbą. Paskui užėjo tokia kampanija Stalino laikais prieš kosmopolitizmą, iš tikrųjų antisemitinė, prieš žydus. Visus žydelius mėtė, ir Gurvičius, jų vyriausias, norėjo padėkot Vytui, nes jis juos palaikė, ir kreipėsi į Kauno universiteto rektorių, prašydamas, kad jis duotų Vytui tokią charakteristiką, su kuria jis galėtų į Vilnių persikelti, kur nebūtų parašyta, kad jis... taigi teigiamą charakteristiką. Vytas turėjo parašyt pareiškimą ir pridėt savo autobiografiją, ir toj autobiografijoj jis atgailavo, kad skaitė visokią blogą literatūrą ir vokiečių literatūrą, o dabar pamatė, kur tiesa: marksizmas, komjaunimas... Jie šitą paskelbė autobiografiją.

Kaip tai buvo, ką aš galvoju apie Vytą tuo metu. Aš žinojau iš Janės, ir Janė buvo tokia, Vytas buvo tikintis komjaunuolis. Kitas galėtų pasakyt, koks galėjo būt tikėjimas tuo baisiu laiku? Noriu pasakyt, aš irgi porą metų buvau įtikėjusi į tas idėjas, nors man liko barjeras, kurį labai norėjau peržengti. Aš gi būčiau norėjus stot į partiją, bent į komjaunimą, bet buvo barjeras, kurio negalėjau peržengti, kaip mes tarp savęs formuluodavom, – tai pirmiausia tos sistemos melas. Atrodė, kodėl jie turi meluot spaudoj, juk pasakytų, kaip iš tikrųjų yra, kad yra pasaulio pervarta, reikia įgyvendint socialinį teisingumą, visus tuos gražius idealus, ir tai žmones patrauktų, jie nebijotų sunkumų, o kodėl visa... Per melą negalėjai ir, kaip mes visi sakydavom, per tą beprasmišką žiaurumą, šitie metodai, tie kalėjimai, tie vežimai, lageriai ir visa kita... Atrodo, rungeis su tom idėjom, galvojai, kad tose idėjose yra tiesa, ir net sutikai su tuo, kad, galimas daiktas, tokia maža tauta ir valstybė kaip Lietuva turi būt paaukota šitom pasaulinėm idėjom, gal net širdies gilumoj galvojai, kad tokia yra istorijos logika ir nieko nepadarysi, bet liko tas negalėjimas peržengti dėl tų motyvų. Aš pasveikau palyginti greitai, bet buvo laikas, jau mes draugavom su Lebedžiu ir jis griebdavosi už galvos, kai pradėdavau samprotauti apie visokius tokius dalykus (ką reiškia amžiaus skirtumas), nors buvau skaičius ir Šalkauskį, ir Maceiną, vis tiek kuriam laikui buvo patraukę... Buvom labai izoliuoti nuo Vakarų pasaulio. Po laimėto karo vis dėlto buvo kairiųjų judėjimų pakilimas visoj Europoj, gal jis nebuvo toks stiprus, kaip mes susidarydavom vaizdą iš gaunamos informacijos, Prancūzijoj Liaudies frontas tikrai buvo, visi tie dalykai darė įspūdį. Žinau, kad Vytas buvo įtikėjęs, aš ir apie save negaliu tikrai pasakyti, kodėl, negaliu pasakyti, kas nusvėrė. Tų idėjų patrauklumas? Sakytum taip, bet pasąmonėj tikriausia buvo ir jaunystės instinktas, troškimas save realizuoti, studijuoti, dirbti, visa tai stūmė... Aš įsivaizduoju, kad Vytui šitie ar kiti argumentai dar stipresni... Jaunas vyras, kuriam buvo kelias arba į mišką, arba čia, ir kiek jame suveikė pasąmoniniai instinktai, kiek noras tikėt ir, galų gale, idėjų patrauklumas...

Kai jau Vytą pažinau, jis buvo tikintis komjaunuolis, Janė taip pat. Apie kolūkius galvojom, pavyzdžiui, kad viskas būtų gerai, jeigu būtų žmonės geri ir teisingi, buvo toks polinkis visų mūsų sakyt, yra blogi žmonės, žiaurūs, melagiai, nesąžiningi, ir dėl to viskas yra taip fatališkai blogai, o jeigu to nebūtų, tai galėtų būti kitaip. Žinoma, prablaivėjimas visiems atėjo. Man jis atėjo aiškiai ir galutinai, kai pradėjau dirbt universitete. Atsimenu tą laiką ir tą momentą. Dėsčiau pusmetį, vieną semestrą, senąją literatūrą, o paskui gavau XX amžiaus pradžią, ir pirmas autorius, prie kurio sėdėjau, kurį ruošiau, buvo Biliūnas. Iš naujo perskaičiau Biliūno tekstus ir jie padarė tokį įspūdį savo meniniu tobulumu, pasaulėvaizdžio subtilumu ir tauru-mu, kad many atėjo atsivertimas: aš noriu pašvęsti savo gyvenimą tos kultūros gynimui, puoselėjimui, tarnavimui šitai kultūrai, ir tada konfrontacija su oficialia ideologija, priespaudos, rusinimo ir neleidimo, man nuo tada viskas pasidarė aišku. Pirma prablaivėjo Janė su jos skeptišku protu, palaipsniui pasikeitė ir Vytas, bet tie 1952 metai, aš įsivaizduoju, buvo jo kaip komjaunuolio. Jis dirbo laikrašty, stojo į aspirantūrą, Centro komitetas, matyt, reikalavo... Tas pareiškimas Centro komitetui, raportas toks, jis neturėjęs, aš žinau, nieko bendro su universiteto partine organizacija...

Galvoju ta proga apskritai apie etinius vertinimus ir moralinius sprendimus. Aš esu giliai įsitikinusi, ne nuo šiandien, nuo seniai, kad moraliniai vertinimai gali būt tik konkretūs, o žmogaus poelgis negali būt vertinamas pagal abstrakčiai suformuluotas normas, nes jų realizavimas, tų normų realizavimas, vis dėlto visada lūžta per konkretaus žmogaus gyvenimą, jo sąlygas, jo temperamentą, jo charakterį. Labai svarbu yra moralinio poelgio subjektyvi pusė, ir atskirą poelgį gali vertint vis dėlto tik žmogaus gyvenimo kontekste, o ne atokiau paimtą ir izoliuotą. Man atrodo, šis aptariamas atvejis yra tiesiog mokyklinis, galėtų būt chrestomatinis pavyzdys šitam teiginiui iliustruoti tos dvi pavardės: Kubilius ir Bieliauskas. Kas yra Vyto gyvenimas, kurio visumą, pagrindinę dalį, mes jau turim,

V. Kubiliaus istorija, Vandos Zaborskaitės knygoje Autobiografijos bandymas.–Vilnius, 2012. – p. 354-364

aišku. Tai žmogus, kuris savo pagrindinei vertybei, meno kūrybai ir meno kūrybos vertinimui, tarnavo labai sąžiningai ir ištikimai visą savo gyvenimą, ir iš tikrųjų, aš galiu pakartot tą frazę, buvo literatūros riteris. Visą savo reiškimosi laiką jis buvo opozicijoj valdančiai ideologijai, ir taip jis buvo vertinamas. Neatsimenu, kuriais metais buvo pirmas didysis jo puolimas... man rodos, tuomet, kai jis parašė straipsnį, neatsimenu antraštės, kur užsipuola ano meto poeziją, ypač Antaną Venclovą, už oficialią retoriką, reikalaudamas iš poezijos nuoširdumo ir tikrojo lyrizmo. Žinoma, jis buvo visų partinių bosų per laikraščius pertrauktas ir paskui visa virtinė tokių kampanijų, kur Vytas triuškinamas buvo nuolat. Iš tikrųjų visos jo knygos, visi jo darbai yra be galo tikslių literatūrinių sprendimų pavyzdys. O Bieliausko? Taigi yra menko talentėlio rašeiva, konformistas, apologetinės literatūros kūrėjas, kurio knygos buvo verčiamos į daugybę kalbų, leidžiamos didžiausiais tiražais, jis buvo oficialios ideologijos adeptas. Man šitą požiūrį norėjosi išsakyt ir užfiksuot, ir jeigu tas dalykas iškils į viešumą, tai aš norėčiau padaryti visa, ką galiu, kad jis nebūtų naudojamas kaip politinio šantažo priemonė, ypač purvinų rankų.

Tas prisipažinimas ir yra atsiprašymas. Ką Vytas gali sakyti? Nėra absoliučiai jokio piktumo, toks jausmas, kad tai atsitiko su kažkuo kitu, manęs emociniu požiūriu tai visiškai nėra palietę. Požiūris į Vytą nepasikeitė. Man labai sunku buvo išgyventi tai, ką jis pastaraisiais metais kalbėjo ir darė, daug kuo nesuprantami ir net sunkiai pateisinami [tie kalbėjimai]... Tas aršus jo radikalus politikavimas ir be galo neteisingas vertinimas daugelio reiškinių, bet tie seni dalykai, kai jis buvo visiškas pienburnis ir jo poelgiuose būta daug, aš įsitikinusi, naivumo, neįvertinimo...

Mums su Meile kilo tokia mintis, kad Vytautas gali pasijust labai vienišas, visuomenės pasmerktas ir atstumtas, ir jis turi pajausti, kad mes esam šalia jo. Meilė irgi buvo labai paliesta ir baisiai skaudžiai nustebinta, bet aš jai išdėsčiau maždaug tą patį, ką sakiau, kad tai,

esu įsitikinus, ne iš niekšiškumo, bet iš naivumo ir komjaunuoliško tikėjimo. Kai aš jai pasakiau, kad pati tokia buvau, ji sako: „Tu turi būtinai tai kažkur paliudyt ar užrašyti, jeigu dabar tai būtų ir ne skelbimui, bet turi likti paliudyta ta pozicija."

Tęsiant Vytauto Kubiliaus istoriją, reikia atsakyti į klausimą, koks jos ryšys su vėlesne, šeštojo dešimtmečio, literatūros katedros drama. Aš pradėjau dirbti katedroje nuo 1950-ųjų metų pavasario semestro. Kiek dirbau, tiek ta katedra buvo kritikuojama. Šitas dokumentas įsijungė, įsirašė į nuolatinius, nesibaigiančius katedros puolimus. Spaudoj jie rodydavosi, bet ten pirmiausia figūruodavo Lebedys. Kai jau mes buvom metamos iš universiteto ir kaupėsi argumentai, jie buvo kiti. Tada iškilo Meilės knygos „Jono Biliūno kūryba" klausimas, ir ją lydintis motyvas, šalia to, kad ji katedros vedėja, buvo kad ji propaguojanti buržuazinį humanizmą knygoj apie Biliūną. Priekaištai man siejosi su Vaižganto ir Krėvės kūryba: šitų autorių kūrybos idealizacija ir XX amžiaus pradžios modernizmo vertinimas. Čia perimamumo tarsi nėra, kiti autoriai. Buvo labai aiškūs veikėjai, iš vyresnių Užkalnis, rusai: Neupokojevas, Kulešovas, įsijungė jaunesnių visas spiečius: ir Jonas Bielinis, ir Budrys, kuris pedagoginiam paskui estetiką dėstė, ir Trimonis, ir Stepšys, ir Trakymas, tai buvo visai kiti žmonės, o Vytas, labai greit po to, pateko tarp puolamųjų.

Bieliauskas ir Vytas nedraugavo, jie buvo kurso draugai, vieno kurso žmonės, kai dirbo „Literatūroj ir menė"... Rašytojų sąjungoj jie kartu buvo, o paskui jų santykiai antagonistiniai pasidarė. Bieliauskas, tai viena iš aštriausių kampanijų, buvo prieš Vytą... Bieliauskas su „Kauno romanu" ir Sluckis jautėsi naujojo lietuviško romano kūrėjai, sąmonės srauto technikos panaudotojai. Rašytojų sąjunga buvo suorganizavusi svarstymą šitos problematikos, apie tą naujojo romano techniką. Tada buvo Vyto pranešimas, kur jis, aptardamas tuos romanus, sakė, kad labai paviršutiniškai, dekoratyviai ta technika naudojama ir kad tai nėra tas pats psichikos gelmės

apčiuopimas, kuris yra Prusto, Džoiso romanuose, ir tada tie puolė Vytą. Puolė taip, aš nebuvau tam svarstyme, bet sakė, atrodė, lieka tik, kad įeitų saugumiečiai ir išvestų Vytą į kalėjimą, nes buvo kaltinamas, kad jis prieš socializmą, prieš tarybinę literatūrą. Vytas buvo visai netinkamas tokiem raštam, nes jis pats buvo puolimo objektas visą tą laiką.

Per visus bendravimo metus Vytas buvo absoliučiai savas žmogus. Mes pradėjom draugauti... Janė, mano mokinė iš Panevėžio, tai jau savaime. Kai Vytas ją mergino, aš Mildos gatvėj gyvenau, jie turbūt buvo užėję, kaip paprastai būna. Vadinom jį „Vytas po lapu", kadangi nešiojo tokią apsmukusią kepurę, pajuokaudavom apie tai. Jų vestuvėse buvau, ten buvo jų kurso draugai, daug, buvo tas pats ratas, o paskui mes labai artimai draugavom. Jis su Lebedžiu slidinėdavo, ir pas mane nuolatos būdavo, dalyvaudavo visuose katedros reikaluose, ir šiaip iš Vyto esu draugiškumo patyrusi. Dėkinga esu labai jam už paskutinę Ščiurio vasarą, kai Jonukas sunkiai sirgo. Buvo šalta lietinga vasara, norėjosi, kad Jonukas dar pabūtų gamtoj, jis jau beveik nevaikščiojo, nakvojo ant šieno, ne palapinėj, taigi Vytas ir Janė turėjo jį nešioti ir vedžioti ir... be jų aš iš viso nebūčiau galėjusi. Paskui Jonuko mirtis, anksčiau mamos mirtis ir laidotuvės, ir visą laiką aš juos jutau šalia. Vytas gi taip baisiai nemėgsta važinėt mašina, bet tada jis Lilei pasakė: „Koks čia klausimas gali būt, jeigu Vandai tokia bėda", visą laiką jis buvo su mašina mano dispozicijoj, ir kur ką reikėjo...

Šitas Vyto rašymas, palyginti su kitais, labai nesunkiasvoris, bet aš noriu pasakyt, kad čia lemia daug, ir pirmiausia, subjektyvus nusiteikimas. Nors Vytas dabar sako, kad jam ant sąžinės gulėjo visą gyvenimą, bet aš manau, kad tokie dalykai užsimiršta, užsitrina gyvenant, ypač kai jis iš tikrųjų buvo aiškus viešosios opozicijos reiškėjas.

Straipsniai apie V. Kubilių

LTSR VALSTYBINĖS PREMIJOS LAUREATAI

VYTAUTAS KUBILIUS

Literatūrologas , kritikas. Gimė 1928 m. lapkričio 23 d. Rokiškio raj. Aukštadvario k. Mokėsi Biržų gimnazijoje. 1952 m. baigė Vilniaus valstybinio universiteto Istorijos-filologijos fakultetą (lietuvių kalbos ir literatūros specialybę). 1950—1952 metais dirbo „Literatūros ir meno" redakcijoje. 1952—1955 metais — Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto aspirantas , nuo 1955 metų — to paties instituto mokslinis bendradarbis.

Kritikos straipsnius pradėjo spausdinti nuo 1949 m. Už disertaciją „Revoliucinė lietuvių poezija 1890—1907 metais" jam buvo suteiktas filologijos kandidato (1955 m.), už studiją „XX a. lietuvių lyrika" — filologijos daktaro laipsnis (1972 m.).

V. Kubilius daugiausia tyrinėja lietuvių poezijos raidos, stiliaus, literatūrinių ryšių problemas, daug dėmesio skirdamas poezijos žanrų ir atskirų poetų kūrybos klausimams.

Be gausių straipsnių periodinėje spaudoje, V. Kubilius yra išleidęs monografijas „Teofilis Tilvytis" (1955, rusų kalba 1958), „Julius Janonis" (1962, 2-asis leid. 1970), „Salomėjos Nėries lyrika" (1968), „Kazio Borutos kūryba" (1980), kritinių straipsnių rinkinius „Mūsų rašytojai" (1958), „Naujų kelių ieškant" (1964). Parengė leidinį apie Žemaitę, S. Nėries, J. Baltrušaičio, F. Kiršos, V. Mačernio, O. Milašiaus poezijos knygas. Kartu su kitais autoriais suredagavo L. Skabeikos, K. Jurgelionio, Z. Gėlės kūrybos rinktines, J. Mačio-Kėkšto raštus, bibliografinę rodyklę „Julius Janonis", poezijos rinkinius „Manoji Lietuva", „Lietuvių poezija", straipsnių rinkinius „Didžioji Spalio socialistinė revoliucija ir lietuvių literatūra", „Leninas lietuvių literatūroje".

V. Kubilius parašė keletą skyrių akademinei „Lietuvių literatūros istorijai" (t. 2—4, 1958—1968) ir 1969 m. drauge su kitais autoriais buvo apdovanotas Lietuvos TSR valstybine premija.

1981 m. V. Kubiliui už monografiją „Kazio Borutos kūryba" paskirta Lietuvos TSR valstybinė premija.

V. KUBILIAUS LITERATŪROS MOKSLO IR KRITIKOS DARBAI

KNYGOS

Teofilis Tilvytis. — V.: Valst. grož. lit. l-kla, 1956. — 159 p., portr. — Bibliogr.: p. 155—157.

J. Mačys-Kėkštas. — V.: Valst. polit. ir moksl. lit. l-kla, 1958. — 24 p. — (LTSR polit. ir moksl. žinių skleid. d-ja).

Mūsų rašytojai. — V.: Valst. grož. lit. l-kla, 1958. — 303 p.

Turinys: I Revoliucijos dainius [J. Janonis]; B. Sruogos lyrika ir dramaturgija; Poeto kelias [T. Tilvytis]; A. Venclova — poetas ir beletristas; J. Baltušio proza; V. Grybas — kovos poetas; II Stilius ir stilizacija; Pastabos apie mūsų apsakymo žanrą; Į poezijos aukštumas; Apie literatūros įvairumą; III Žlungančios klasės paveikslas [A. Vienuolio „Puodžiūnkiemis"]; I. Simonaitytės „Pikčiurnienė"; Poema apie socialistinį kaimą [V. Valsiūnienės „Veronika"]; Jauno poeto džiaugsmai ir pavojai [B. Mackevičius]; Romano idėja, charakteriai, kompozicija [M. Sluckio „Geri namai"]; Įvykiai ir žmonės [A. Baltrūnas].

Julius Janonis. — V.: Vaga, 1970. — 308 p., iliustr. — Bibliogr.: p. 262—300.

Naujų kelių ieškant: [Straipsnių rinkinys]. — V.: Valst. grož. lit. l-kla, 1964. — 379 p.

Turinys: I Socialistinio humanizmo keliu; Naujo stiliaus beieškant; Poemos keliai; Apie intelektualinę poeziją; Memuarų žanro problemos; Kokia šiandien turi būti kritika? II K. Binkis lietuvių poezijos kryžkelėse; Dramatizmas V. Mykolaičio-Putino poezijoje; K. Boruta — lyrikas ir romanistas; Skaitant „Vilių Karalių".

Salomėjos Nėries lyrika: Trys etiudai. — V.: Vaga, 1968. — 379 p.

Dabartinė lietuvių poezija: (Medžiaga lektoriui). — V., 1970. — 28 p. — (LTSR „Žinijos" d-ja. Moksl. metod. taryba lit. ir menui propaguoti). Aut. nurodytas kn. metr.

XX amžiaus lietuvių poetai. — K.: Šviesa, 1980. — 327 p., iliustr. — (Gyvenimas ir kūryba).

Turinys: J. Janonio lyrikos reikšmė; Nerealizuotų galimybių poetas [K. Jurgelionis]; B. Sruogos lyrika; F. Kiršos kūryba; Dramatizmas V. Mykolaičio-Putino lyrikoje; J. Baltrušaičio kelias; K. Binkis lietuvių poezijos kryžkelėse; Poezija istorinio laiko rankose [J. Tysliava]; L. Skabeika — žmogus ir poetas; Gimtosios žemės poetas. [A. Mišikinis]; Ironijos poetas [V. Sirijos-Gira]; Gyvastinga tradicija [K. Jakubėnas]; Vilniaus krašto poetas [A. Žukauskas]; V. Mačernio lyrikos apnuoginta širdis; E. Mieželaičio kelias — ieškojimų kelias; Just. Marcinkevičiaus lyrinis eilėraštis.

Kazio Borutos kūryba. — V.: Vaga, 1980. — 285 p., portr.

Теофилис Тильвитис: Критико-биогр. очерк / Авториз. пер. с литов. И. Капланаса. — М.: Сов. писатель, 1958. — 156 с., портр. — Библиогр. с. 154—155.

Современная литовская поэзия / Пер. с литов. Б. Залесской. — М.: Знание, 1969. — 32 с. — (Новое в жизни, науке и технике. Серия «Литература». Вып. 3).

RINKINIUOSE IR PERIODIKOJE

Didysis prancūzų realistas: [O. de Balzakas]. — Literatūra ir menas, 1950, rugpjūčio 20.

Jaunieji turi mokytis. — Literatūra ir menas, 1950, spalio 1.

Svarbus literatūros baras: [Lietuviškos tarybinės apybraižos klausimu]. — Literatūra ir menas, 1950, kovo 26.

Mikalojus Katkus. — Komjaunimo tiesa, 1953, sausio 3.

Pavaizduoti tipingus tarybinių žmonių bruožus: (Taryb. literatūros problemas svarstant). — Literatūra ir menas, 1953, sausio 18.

Žemaitė apie Ameriką. — Kn.: Žemaitė. Apie Ameriką. V., 1953, p. 3—12.

Ieškojimų metai: (1957 m. poezijos klausimai). — Rink.: 1957 metų lietuvių tarybinė literatūra. V., 1958, p. 135—152.

Lietuvių literatūros istorija. T. 2—4, V., 1958—1968. T. 2. Kapitalizmo epocha. (1861—1917). Valst. polit. ir moksl. lit. l-kla, 1958. — 643 p., iliustr.

Skyrius: Jonas Krikščiūnas-Jovaras. P. 515—526.

T. 3. D. 2. Kapitalizmo epocha (1917—1940). — Mintis, 1965. — 719 p., iliustr.

Poskyriai: T. Tilvytis. P. 493—518; Vytautas Sirijos-Gira. P. 634—640.

T. 4. Tarybinis laikotarpis (1940—1967). — Mintis, 1968. 927 p., iliustr.

Skyrius: Literatūros raida 1956—1966 m. P. 742—807.

Revoliucinė lietuvių poezija 1890—1907 metais. — Literatūra ir kalba, 1958, t. 3, p. 111—300, iliustr., faks.

Apie herojką mūsų literatūroje. — Rink.: 1958 metų lietuvių tarybinė literatūra. V., 1959, p. 34—66.

Apie mąstančią poeziją. — Literatūra ir menas, 1961, rugsėjo 2.

J. Mačys Kėkštas (1867—1902). — Kn.: Mačys Kėkštas J. Raštai. V., 1961, p. 3—40.

Apie novatorišką poeziją. — Literatūra ir kalba, 1962, t. 6, p. 49—78.

Gyvenimo tiesos dramaturgija: [K. Sajos]. — Pergalė, 1964, Nr. 11, p. 149—159.

Novelės apie meilę: [Baltušis J. „Valiusei reikia Alekso"]. — Tiesa, 1965, spalio 31.

Poezijoje gyvena žmogus: [A. Maldonio lyrika]. — Pergalė, 1966, Nr. 3, p. 128—136.

Didžioji Spalio socialistinė revoliucija ir lietuvių literatūra. — V.: Vaga, 1967. — 449 p.

Skyriai: Revoliucinės lietuvių literatūros tradicijos iki Didžiojo Spalio. P. 13—35. — Revoliucinė ir antifašistinė lietuvių poezija po Didžiosios Spalio revoliucijos. P. 205—248.

Revoliucinio apsisprendimo poetas: [J. Mačys-Kėkštas] — Komunistas, 1967, Nr. 12, p. 65—69.

Kokios perspektyvos? (Tęsiame pokalbį apie kritiką). — Literatūra ir menas, 1968, rugpjūčio 10.

Meilė ir pareiga literatūrai: [Apie J. Šimkų]. — Kn.: Šimkus J. Raštai. V., 1968, [t. 1], p. 5—22.

Poezijos baruose. — Literatūros ir meno metraštis, 1968, kn. 10, p. 133—138.

Psichologinis realizmas plius didelis „kažin": [V. Šimkaus „Geležis ir sidabras"]. — Pergalė, 1968, Nr. 7, p. 107—117.

Vidinis monologas [pastarųjų metų lietuviškame romane]. — Pergalė, 1968, Nr. 5, p. 132—150.

Romantizmo likimas. — Rink.: Šiuolaikinės lietuvių literatūros bruožai. V., 1969, p. 401—448.

Šioks toks sielvartas ir viena kita abejonė: [Literatūros mokslo problemos]. — Pergalė, 1969, Nr. 7, p. 120—133.

Lietuviškojo simbolizmo pradininkas: [M. Gustaitis]. — Pergalė, 1970, Nr. 2, p. 147—152.

Lietuviškoji lyrikos samprata — Lietuvos TSR MA darbai. Ser. A, 1971, t. 2, p. 195—206. — Santr. rus., angl.

Svarus estetikos veikalas: [Sezemanas O. Estetika]. — Pergalė, 1971, Nr. 7, p. 132—139.

Meilės ir būties poezijos milžinas: [Dantė]. — Tiesa, 1971, gruodžio 17, portr.

Poetas — tiesos ieškotojas: [V. Onaitis]. — Kn.: Onaitis V. Nerimo pasakos. — V.: Vaga, 1971, p. 180—182.

S. Nėris plačiuoju keliu: [Išleista S. Nėries rinktinė rusų k.]. — Tiesa, 1971, spalio 30.

Talento mįslės. — Nemunas, 1972, Nr. 2, p. 17—20.

Lenkų romantizmas ir baltų literatūros. — Leid.: Lietuvių poetikos tyrinėjimai. V., 1974, p. 277—310. — Kartu su K. Nastopka.

Šarlio Bodlero kelias į lietuvių literatūrą. — Literatūra, 1974, t. 15, sąs. 3, p. 63—77. — Santr. rus., pranc.

Grotesko poezija. — LTSR MA darbai. Ser. A, 1975, t. 1, p. 139—151. — Santr. rus., angl.

Johanesas Bobrovskis ir Lietuva. — Literatūra ir menas, 1975, vasario 8.

Kritika — specifinis mąstymo būdas. — Rink.: Šiuolaikinės kritikos problemos. V., 1975, p. 81—108.

Ar turėsim pramoginę literatūrą? — Literatūra ir menas, 1976, birželio 5.

Kelionė į Rilkės poetinį pasaulį: [R. M. Rilkės „Poezija", 1975]. — Literatūra ir menas, 1976, kovo 20.

Moralinio teismo drama: [J. Grušo dramaturgija]. — Literatūra ir menas, 1976, lapkričio 27, portr.

S. Nėris pasaulinės lyrikos kontekste. — Rink.: Mane jūs jausite dvrbe, kovoj. V., 1976, p. 170—180.

Trys žingsniai į tautosaką. — Pergalė, 1976, Nr. 10, p. 110—132.

„Įvardinti daiktus su meile..." [O. Milašiaus kūryba]. — Literatūra ir menas, 1977, birželio 18.

Kultūra — kūrybos šaltinis — Literatūra ir menas, 1977, rugpjūčio 13.

Valerijus Briusovas ir Lietuva. — Literatūra ir kalba, 1977, t. 14, p. 204—218.

Grožis — tai gyvenimas: [N. Černyševskio kūrybos analizė]. — Pergalė, 1978, Nr. 7, p. 133—140.

Henriko Ibseno pamokos. — Pergalė, 1978, Nr. 3, p. 135—143.

Humoras, paradoksas, groteskas. — Rink.: Šiuolaikinės prozos problemos. V., 1978, p. 155—171.

J. Janonio poezijos novatoriškumas; Paskutinis J. Janonio eilėraštis; J. Janonis tarybinėje lietuvių kritikoje. — Rink.: Julius Janonis literatūros moksle ir kritikoje. V., 1978, p. 180—189, 202—206, 251—265.

Lietuvių literatūros kontaktai su ekspresionizmu. — Leid.: Kovoje už pažangiąją lietuvių literatūrą. V., 1978, p. 28—70.

Oskaro Milašiaus autobiografija. — Bibliotekų darbas, 1978, Nr. 2, p. 31.

Pakeliui su Voltu Vitmenu. — Pergalė, 1978, Nr. 11, p. 116—128.

Pasakyti daugiau, negu matai ar girdi: [A. A. Jonyno „Metai kaip strazdas"]. — Literatūra ir menas, 1978, sausio 14.

Ar reikalingas eilėraščiui poetiškumas? — Literatūra ir menas, 1979, sausio 6.

[J. Biliūno revoliucinė poezija]. — Rink.; Jonas Biliūnas literatūros moksle ir kritikoje. V., 1979, p. 246—252.

Lietuvių literatūros istorija. T. 1 (iki 1940 m.). — V.: Vaga, 1979. — 516 p., iliustr.

Skyrius: Julius Janonis. P. 259—272.

Lyrikos logika ar alogika? — Pergalė, 1979, Nr. 11, p. 145—155.

Mopasanas ir lietuvių novelės raida. — Lietuvos TSR MA darbai. Ser. A, 1979, t. 2, p. 133—144. — Santr. rus.

Petro Cvirkos kūrybos kontaktai su pasauline literatūra. — Rink.: Petras Cvirka — mūsų amžininkas. V., 1979, p. 163—181.

Tiktai faktai ir nieko daugiau...: (Dabartinės literatūros tendencijos). — Literatūra ir menas, 1979, rugsėjo 15.

Atgijusi lyrika; Dramaturgijos meistriškumas; Kuri į kovingą, gyvenimišką poeziją: [Apie J. Macevičiaus poeziją ir A. Gricius pjeses „Liepto galas" ir „Skeveldros"]. — Rink.: Tarybinė lietuvių literatūros kritika. 1940—1956. V., 1980, p. 245—253, 433—435, 586—590.

Dantės recepcija Lietuvoje. — Lietuvos TSR MA darbai. Ser. A, 1980, t. 4, p. 85—98. — Santr. rus.

Disonansų lyrika: [A. Mikutos poezija]. — Rink.: Poezijos pavasaris. 1980, p. 100—104.

Du nusilenkimai persų lyrikai: (Omaro Chajamo „Rubaiatai" ir Hafizo „Gazelės"). — Rink.: Meninio vertimo problemos, V., 1980, p. 297—307.

Eilėraštis — gerumo duona: [Just. Marcinkevičiaus „Būk ir palaimink"]. — Literatūra ir menas, 1980. gruodžio 6.

„Faustas" keliauja į Lietuvą: [Apie J. V. Gėtės kūrinio vertimus]. — Pergalė, 1980, Nr. 2, p. 133—154.

Kas padaryta, o kas ne: [Tarybinės lietuvių poezijos problemos]. — Literatūra ir menas, 1980. lapkričio 22.

Romanas apie menininko nerimą: Minint K. Borutos 75-ąsias gimimo metines. — Pergalė, 1980, Nr. 1, p. 109—124.

Oskaro Milašiaus lyrika. — Kn.: Milašius O. Poezija. V., 1981, p. 3—17.

Пути века — пути поэзии. — Лит. газета, 1961, 9 сентября.

Новые пути поэмы. — Вопросы литературы, 1962, № 11, с. 69—83.

Литература и жизнь: [Обзор советской литовской драматургии]. — Сов. Литва, 1965, кн. 11, с. 107—119.

Пути литовской прозы. — Дружба народов, 1968, № 7, с. 253—257.

Критика — не панегирический жанр. — Вопросы литературы, 1971, № 4, с. 42—44.

«Загадка» Саломеи Нерис. — Лит. газета, 1972, 6 сентября.

История советской многонациональной литературы. Т. 4. — М., 1972. — 664 с.

Отд.: Литовская проза. С. 213—216; Литовская поэзия. С. 226—231; Литовская драматургия. С. 239—241.

Путь исканий: (О поэзии Э. Межелайтиса). — Литература в школе, 1972, № 4, с. 5—13, портр.

«Прагле» от романтической схемы к реальности. — Лит. газета, 1974, 20 февраля.

В чем суть жанра? [О литовской мемуарной литературе]. — Лит. обозрение, 1975, № 1, с. 15—17, портр.

Литературный процесс и индивидуальность писателя: [О шеститомнике «История сов. многонациональной литературы»]. — Вопросы литературы, 1975, № 6, с. 45—48.

На пересечении национальных культур: [О монографии В. Даубяте «Юргис Балтрушайтис»]. — Вопросы литературы, 1975, № 1, с. 251—285.

Три сюжета истории. Роман о прошлом. Движение жанра: [О романах Балтушиса Ю. «Проданные годы», Паукштелиса И. «Здесь наш дом», Е. Симонайтите «Последнее путешествие Куниалиса»]. — Лит. газета, 1975, 29 января.

Валерий Брюсов и литовская литература. — В кн.: Брюсовские чтения 1973 года. Ереван, 1976, с. 366—383.

Певец революции: [Ю. Янонис]. — Лит. газета, 1975, 7 апреля.

Сеять полной горстью: [О сборнике стихов А. Малдониса «Путь»]. — Лит. обозрение, 1976, № 9, с. 27—23.

Формирование национальной литературы — подражательность или художественная трансформация? (Три шага литературы в фольклор). — Вопросы литературы, 1976, № 8, с. 21—56.

История литовской литературы. — В., 1977. — 957 с. Отд.: Юлюс Янонис. С. 243—258; Литовская советская литература 1940—1956 г.г. (совместно с др. авторами). С. 485—569; Юозас Балтушис. С. 709—724; Литература на современном этапе (совместно с др. авторами) С. 725—820.

Краски и слова. О некоторых тенденциях в развитии литовской поэзии. — Лит. газета, 1977, 23 февраля.

Критика — специфический образ мышления. — В сб.: Современная литературная критика. Вопросы теории и методологии. М., 1977, с. 256—271.

Мастер реалистического слова: [Ю. Балтушис]. — В кн.: Балтушис Ю. Проданные годы. М., 1977, с. 3—11.

В зеркале зарубежной критики: — Литва литературная, 1979, № 4, с. 147—163.

Поэзия и культура. — Вопросы литературы, 1979, № 6, с. 165—195.

Открывая богатства слова: Проблемы перевода. — Литва литературная, 1980, № 1, с. 168—174.

APIE V. KUBILIŲ

Kubilius V. [Autobiografija]. — Rink.: Tarybų Lietuvos rašytojai. V., 1967, p. 464, portr.

Kubilius V. [Autobiografija] — Rink.; Tarybų Lietuvos rašytojai. V., 1977, p. 517—518, port.

Kubilius V. — Rink.: Interviu su rašytojais. V., 1980, p. 293—302, portr.

Kubilius V. Į redakcijos klausimus atsako Vytautas Kubilius: („Literatūros ir meno" anketa). — Literatūra ir menas, 1966, sausio 8, portr.

Kubilius V. Tavo nuomonė, kritike: [Atsakymai į red. anketos klausimus]. — Literatūra ir menas, 1976, gruodžio 11.

Kubilius V. Teisingai atseikėti. Į klausimus atsako kritikas V. Kubilius: („Tiesos" speciali anketa). — Tiesa, 1967, spalio 7, portr.

Daujotytė V. Kritikas — veriės ieškotojas. — Literatūra ir menas, 1981, birželio 13, portr. — (LTSR valst. premijos kandidatai).

Iš lietuvių literatūros kritikos. K., 1969, p. 49.

Kirkila J. Tarp dviejų suvažiavimų: Pastabos apie poeziją. — Pergalė, 1958, Nr. 9, p. 142—143.

Nastopka K. „Didžiuodamiesi mūsų literatūros horizontais..." — Leid.: Literatūros panorama 78. V., 1979, p. 226—228, portr.

1981 m. Lietuvos TSR valstybinės premijos. — Pergalė, 1981, Nr. 9, p. 180.

Bibliotekų darbas, 1981, Nr. 12

Straipsniai apie V. Kubilių

Tauri asmenybė

Vasario 17 dieną, eidamas 78 metus, tragiškai žuvo įžymus lietuvių literatūros kritikas, literatūrologas, profesorius, habilituotas daktaras Vytautas Kubilius, Lietuvos rašytojų sąjungos narys nuo 1956 metų.

Žuvo, jam būdingu energingu žingsniu skubėdamas per gatvę, vos prieš keliolika minučių dar diskutavęs su kolegomis Lietuvių literatūros ir tautosakos institute apie būsimus darbus, dar spėjęs tądien ne vienam padovanoti savo dvasingo intelekto ir nepakartojamo sąmojo žiežirbų.

Išėjo į Kitą pasaulį, nusinešdamas įdomiausių veikalų sumanymus.

V.Kubilius gimė 1926 m. lapkričio 23 d. Aukštadvario kaime (Rokiškio apskrityje), mokėsi Vilkijos gimnazijoje, studijavo Kauno ir Vilniaus universitetuose lietuvių filologiją. Pasirinko sprangią, bet širdžiai mielą gimtosios literatūros tyrinėtojo, puoselėtojo, skleidėjo dalią.

Nuo 1952 metų iki 2002-ųjų dirbo Lietuvių literatūros ir tautosakos institute – buvo aspirantas, jaunesnysis mokslo darbuotojas, vyriausiasis mokslo darbuotojas, Šiuolaikinės literatūros skyriaus vadovas, Instituto tarybos pirmininkas. Petro Vileišio rūmai jam buvo be galo svarbi gyvenimo dalis. Kaip ir lietuvių literatūra, kuriai jis liko visad ištikimas, būdamas draugė ir reiklus įsimylėjėlis, ir uoliausias tarnas, ir rūpestingas šeimininkas.

Jam rūpėjo ir skaudėjo ne tik literatūra, bet ir visa Lietuvos kultūra, švietimas, mokslas, visuomenės būklė, tautos likimas. Didžiausia sovietmečiu puoselėta V. Kubiliaus svajonė – nepriklausoma valstybė. Su kokiu džiaugsmu, degančiomis akimis jis sutiko Nepriklausomybės atkūrimą, puolė įvykių sūkurin, bėgo į įvairiausius renginius, įtikinėjo, išgyveno, organizavo. Jis kūrė Lietuvos piliečių chartiją, buvo Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamojo senato ir Senato narys, vadovavo Lietuvių literatūros katedrai (1992-1995).

Jau pirmuosiuose darbuose (ypač „Naujų kelių ieškant", 1964, „Talento mįslės", 1972) atsiskleidė V. Kubilius, įžvalgaus tyrinėtojo, jautriai vertinančio ir perspektyvius meninius poslinkius įžiūrinčio literatūros kritiko talentas. Atkakliai plušėdamas, jis ištobulino savąją literatūros vertybių pagavą, išsiugdė analitinius sugebėjimus literatūros tyrinėtojo, lanksčiai taikančio kuo įvairiausias metodologines nuostatas.

Institute V. Kubilius parengė daktaro, habilituoto daktaro disertacijas, rašė „Lietuvių literatūros istorijos" keturtomį (1957-1968) ir dvitomį (1979-1982), „Lithuanian Literature" (1997), buvo daugelio kitų kolektyvinių darbų – „Šiuolaikinės lietuvių literatūros bruožai" (1969), „Literatūros teorijos apybraiža" (1982), „Rašytojas pokario metais" (1991), „XX amžiaus lietuvių literatūra" (1994), „Lietuvių literatūros enciklopedija" (2001) ir kt. – redaktorius ir bendraautoris. Plušo nuolat daužomas ideologinių prievaizdų, bet nelabai atsižvelgdamas į jų pamokas.

Prof. Vytautas Kubilius

V.Kubilius – per dvidešimties knygų autorius. Jis parašė monografijas apie daugelį žymių lietuvių rašytojų – T.Tilvytį, J.Janonį, Š. Nėrį, K. Borutą, I. Simonaitytę, J. Aistį, A. Vaičiulaitį, O. Pleirytę-Vaidilutę ir K. Puidą bei kt.; paskelbė stambių mokslinių veikalų: „Lietuvių literatūra ir pasaulinės literatūros procesas" (1983), „XX amžiaus lietuvių lyrika" (1982), „Romantizmo tradicija lietuvių literatūroje" (1993), „XX amžiaus literatūros istorija" (1995), studijų apie lietuvių literatūrą vokietmečiu „Neparklupdyta mūza" (2001), straipsnių rinkinius „Problemos ir situacijos" (1990), „Tautinė literatūra globalizacijos amžiuje", (2003), „Literatūra istorijos lūžyje" (1997), daug kitų teorinių ir istoriografinių tyrinėjimų; parengė dvitomę lietuvių poezijos antologiją, V. Mačernio, J. Aisčio ir kt. kūrybos leidinius.

Jam rūpėjo komparatyvistiniai literatūros mokslo aspektai, ryšiai su kitomis kultūromis. Lietuvių literatūrą pasauliui jis pristatė vokiečių („Literatur in Freiheit und Unfreiheit", 2002) ir kitomis kalbomis. Reikšmingos mokslinės V. Kubiliaus publikacijos pasirodė Latvijoje, Estijoje, Vengrijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir kt.

Neišmatuojamas V.Kubiliaus indėlis ugdant literatūros tyrinėtojus: kaip instituto mokslininkas ir Vytauto Didžiojo universiteto profesorius jis buvo dešimčių disertacijų vadovas ir oponentas, gynimo komitetų narys. V. Kubilius priklausė daugelio mokslo ir kultūros institucijų komisijoms, buvo Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo Humanitarinių mokslų ekspertų komiteto pirmininkas.

Šimtuose literatūros kritikos, kultūrinės bei politinės publicistikos straipsnių V.Kubilius gebėjo perteikti didžiulę intelektualinę patirtį, emocinę ir poleminę aistrą, beginį rūpestį dėl tautinės kultūros, mūsų valstybės likimo. V.Kubilius ištisus dešimtmečius buvo tauriausias moralinis autoritetas, kurio vertinimai skatino ir padėjo formuoti visą lietuvių kultūros vyksmą.

Lietuvių literatūros mokslas, lietuvių literatūra, visa Lietuvos kultūra patyrė didžiulę netektį.

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Lietuvos rašytojų sąjunga

XXI amžius. 2004, vasario 28, p. 8

Vytauto Kubiliaus laiškai

Beveik prieš trejus metus netekome autoavarijoje žuvusio vieno iškiliausių, produktyviausių savo laiko literatūrologų Vytauto Kubiliaus. Neseniai LRS leidykla išleido jo laiškų ir novelių knygą "Lauksiu atsakymo", kurią sudarė jo našlė, literatūros tyrinėtoja Janina Žėkaitė, deja, irgi nesulaukusi šios knygos pasirodymo (mirė šiemet). Taigi likimas lėmė, kad paskutiniuoju jos literatūriniu darbu tapo vyro dienoraščių, laiškų ir jaunystėje rašytų novelių parengimas spaudai.

"Kodėl svarbu išleisti V.Kubiliaus laiškus?" - savo įvadiniame knygos straipsnyje "Laiškai mums" klausia Kubilių kolegė, literatūros mokslininkė Elena Baliutytė ir čia pat atsako: "Svarbu, nes tai talentingo literatūros kritiko ir mokslininko laiškai, kuriuose dramatiškieji jo biografijos momentai įgauna naujų niuansų, prasmių, vidinio konfliktiškumo. Be to, šie laiškai yra iškalbūs ir kaip kartos dokumentas; kartos, patyrusios nepriklausomybės praradimą, išgyvenusios vokietmetį, antrąją sovietinę okupaciją ir vėl kūrusios nepriklausomą Lietuvos valstybę. Grįžtant prie Kubiliaus asmenybės, galima neabejojant teigti, kad laiškuose ji atsiskleidžia įvairiapusiškiau, objektyvesniais pavidalais nei jo literatūrologiniuose darbuose ar dienoraštyje."

Sudarytoja neturėjo tikslo paskelbti visos V.Kubiliaus epistolikos. Į šį leidinį ji atrinko 418 laiškų, jos nuomone, labiausiai atspindinčių literatūros tyrinėtojo biografiją, jo santykius su draugais, namiškiais, kolegomis.

Parengė Jonas VABUOLAS

Kauno diena. 2006, gruodžio 27, p. 12

PANDĖLYS

SENIŪNIJOS

Premjero tėvas - ne rokiškėnas?

Ričardas JOVARAUSKAS

Vytautas Kubilius 1928 m. lapkričio 23 d. yra gimęs Rokiškio rajone Aukštadvario kaime.

Taip rašoma Tarybų Lietuvos enciklopedijoje (Vilnius, 1987). Leidinyje "Kas yra kas Lietuvoje" (1997/1998 m.) apie Vytauto Kubiliaus, humanitarinių mokslų habilituoto daktaro, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Naujosios literatūros skyriaus vyriausiojo mokslinio bendradarbio, Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Humanitarinių mokslų fakulteto Lietuvių literatūros katedros profesoriaus, Lietuvos piliečių chartijos , VDU senato, Lietuvos rašytojų sąjungos nario, premjero Andriaus Kubiliaus tėvo gimimo vieta nenurodyta.

Pamena tik kolūkių laikus

Šiandien Pandėlio seniūnijoje esantis Aukštadvario kaimas - ištuštėjęs. Jame gyvena tik kelios šeimos. Iš buvusio Aukštadvario dvaro likęs tik medinis namas, kuriame nuo 1951-ųjų gyvena Emilija Paškauskaitė. Aštuntą dešimtį baigianti ipusėti gyventoja nėra girdėjusi apie jų kaime gyvenusių Kubilių šeimą. Moteris tik papasakojo, kaip kolūkių laikais melioratoriai palaidojo neprižiūrėtus ir sugriuvusius dvaro ūkio pastatus.

Tėvai nešnekėję

1929 metais gimusi ir šiandien Aukštadvaryje tebegyvenanti Vanda Černiauskienė nepamena, kad jos tėvai kada būtų kalbėję apie Kubilius. Ponia Vanda, 1937-1941 m. lankiusi arčiausiai Aukštadvario buvusią Mikoliškių keturių skyrių mokyklą, sakė, kad tarp jų mokinio Kubiliaus pavarde nebuvo. Moteris žino, kad Kubiliai plačiai gyvenę apie Kvetkus (nuo Aukštadvario iki Biržų rajone esančių Kvetkų - apie 5 km - aut.) Ji patarė aplankyti Mikoliškių kaimo senbuvį Alfonsą Kraskauską.

Senbuvio prisiminimai

Nuo V.Černiauskienės iki A.Kraskausko sodybos - pora minučių kelio automobiliu. Devintą dešimtį perkopęs vienkiemio šeimininkas prisimena buvusioje caro laikų smuklėje gyvenusius Kubilius. Tiesa, vardų jų - nepamena. A.Kraskauskas mena, kad Kubilius turėjo sūnų, už jį šešeriais ar septyneriais metais vyresnį (A.Kraskauskas gimęs 1918 m.). Buvęs politinis kalinys teigė, kad Kubilius gyveno pasiturinčiai, nes vertėsi pinigų skolinimu. Anot pono Alfonso girdėtų pasakojimų, Kubilius klastojęs paskolų vekselius. Už tai nemažą sumą litų pasiskolinęs vyriškis apie 1930-uosius jį nušovė. A.Kraskauskas pamena, kad sūnus su motina tėvą palaidojo Kvetkuose, kuriuose pasiliko gyventi. Nuo to laiko Mikoliškių senbuvis apie Aukštadvaryje gyvenusius Kubilius nieko nebegirdėjo.

Gimtasis Rokiškis. 2000, birželio 1

Vytautas KUBILIUS (1926-2004)

2004 m. vasario 17 d., eidamas 78 metus, tragiškai žuvo įžymus lietuvių literatūros kritikas, literatūrologas, profesorius habilituotas daktaras Vytautas Kubilius, Lietuvos rašytojų sąjungos narys nuo 1956 m. Žuvo, jam būdingu energingu žingsniu skubėdamas per gatvę, vos prieš keliolika minučių dar diskutavęs su kolegomis Lietuvių literatūros ir tautosakos institute apie būsimus darbus, dar spėjęs tądien ne vienam padovanoti savo dvasingo intelekto ir nepakartojamo sąmojo žiežirbų. Išėjo į Kitą pasaulį, nusinešdamas įdomiausių veikalų sumanymus.

Velionis gimė 1926 m. lapkričio 23 d. Aukštadvario kaime (Rokiškio apskrityje), mokėsi Vilkijos gimnazijoje, studijavo Kauno ir Vilniaus universitetuose lietuvių filologiją. Pasirinko sprangią, bet širdžiai mielą gimtosios literatūros tyrinėtojo, puoselėtojo, skleidėjo dalią.

Nuo 1952 iki 2002 metų dirbo Lietuvių literatūros ir tautosakos institute - buvo aspirantas, jaunesnysis mokslo darbuotojas, vyriausiasis mokslo darbuotojas, Šiuolaikinės literatūros skyriaus vadovas, instituto tarybos pirmininkas. Petro Vileišio rūmai jam buvo be galo svarbi gyvenimo dalis. Kaip ir lietuvių literatūra, kuriai jis liko visad ištikimas, būdamas draugė ir reiklus įsimylėjėlis, ir uoliausias tarnas, ir rūpestingas šeimininkas.

Jam rūpėjo ir skaudėjo ne tik literatūra, bet ir visa Lietuvos kultūra, švietimas, mokslas, visuomenės būklė, tautos likimas. Didžiausia sovietmečiu puoselėta V. Kubiliaus svajonė - nepriklausoma valstybė. Su kokiu džiaugsmu, degančiomis akimis jis sutiko nepriklausomybės atkūrimą, puolė įvykių sūkurin, bėgo į įvairiausius renginius, įtikinėjo, išgyveno, organizavo. Jis kūrė Lietuvos piliečių chartiją, buvo Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamojo senato ir Senato narys, vadovavo Lietuvių literatūros katedrai (1992-1995).

Jau pirmuosiuose darbuose (ypač "Naujų kelių ieškant", 1964, "Talento mįslės", 1972) atsiskleidė V.Kubilius, įžvalgaus tyrinėtojo, jautriai vertinančio ir perspektyvius meninius poslinkius įžiūrinčio literatūros kritiko talentas. Atkakliai plušėdamas jis ištobulino savąją literatūros vertybių pagavą, išsiugdė analitinius sugebėjimus literatūros tyrinėtojo, lanksčiai taikančio kuo įvairiausias metodologines nuostatas.

Institute V.Kubilius parengė daktaro, habilituoto daktaro disertacijas, rašė "Lietuvių literatūros istorijos" keturtomį (1957-1968) ir dvitomį (1979-1982), "Lithuanian Literature" (1997), buvo daugelio kitų kolektyvinių darbų - "Šiuolaikinės lietuvių literatūros bruožai" (1969), "Literatūros teorijos apybraiža" (1982), "Rašytojas pokario metais" (1991), "XX amžiaus lietuvių literatūra" (1994), "Lietuvių literatūros enciklopedija" (2001) ir kt. - redaktorius ir bendraautoris. Plušo, nuolat daužomas ideologinių prievaizdų, bet nelabai atsižvelgdamas į jų pamokas.

Vytautas Kubilius yra per dvidešimties knygų autorius. Jis parašė monografijas apie daugelį žymių lietuvių rašytojų - T.Tilvytį, J.Janonį, Š.Nėrį, K.Borutą, I.Simonaitytę, J.Aistį, A.Vaičiulaitį, O.Pleirytę-Vaidilutę ir K.Puidą bei kt., paskelbė stambių mokslinių veikalų: "Lietuvių literatūra ir pasaulinės literatūros procesas", 1983; "XX amžiaus lietuvių lyrika", 1982; "Romantizmo tradicija lietuvių literatūroje", 1993; "XX amžiaus literatūros istorija", 1995; studijų apie lietuvių literatūrą vokietmečiu "Neparklupdyta mūza", 2001; straipsnių rinkinius "Problemos ir situacijos", 1990; "Tautinė literatūra globalizacijos amžiuje", 2003; "Literatūra istorijos lūžyje", 1997; daug kitų teorinių ir istoriografinių tyrinėjimų. Parengė dvitomę lietuvių poezijos antologiją, V.Mačernio, J.Aisčio ir kt. kūrybos leidinius.

Jam rūpėjo komparatyvistiniai literatūros mokslo aspektai, ryšiai su kitomis kultūromis. Lietuvių literatūrą pasauliui jis pristatė vokiečių ("Literatur in Freiheit und Unfreiheit", 2002) ir kitomis kalbomis. Reikšmingos mokslinės V.Kubiliaus publikacijos pasirodė Latvijoje, Estijoje, Vengrijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir kt.

Neišmatuojamas velionio indėlis ugdant literatūros tyrinėtojus: kaip instituto mokslininkas ir kaip Vytauto Didžiojo universiteto profesorius jis buvo dešimčių disertacijų vadovas ir oponentas, gynimo komisijų narys. V.Kubilius priklausė daugelio mokslo ir kultūros institucijų komisijoms, buvo Lietuvos valstybinio Mokslo ir studijų fondo Humanitarinių mokslų ekspertų komiteto pirmininkas.

Šimtuose literatūros kritikos, kultūrinės bei politinės publicistikos straipsnių velionis gebėjo perteikti didžiulę intelektualinę patirtį, emocinę ir polemingą aistrą, begalinį rūpestį dėl tautinės kultūros, mūsų valstybės likimo.

Vytautas Kubilius ištisus dešimtmečius buvo tauriausias moralinis autoritetas, kurio vertinimai skatino ir padėjo formuoti visą lietuvių kultūros vyksmą.

Lietuvių literatūros mokslas, lietuvių literatūra, visa Lietuvos kultūra patyrė milžinišką netektį.

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Lietuvos rašytojų sąjunga

Kauno diena. 2004, vasario 19, p. 22

Straipsniai apie V. Kubilių

Žūtis

Mirtis patykojo prie literatūros židinio

Aldona SVIRBUTAVIČIŪTĖ

Eltos nuotrauka

Vakar popiet netoli Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Antakalnyje į avariją pateko ir tragiškai žuvo ilgametis jo darbuotojas, kritikas, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras Vytautas Kubilius. Skaudi žinia pasiekė jo sūnų Andrių Kubilių vos pasibaigus Tėvynės sąjungos (TS) frakcijos narių susitikimui su prezidentu Rolandu Paksu.

TS frakcija, sukrėsta žinios, LŽ sakė netekusi subtilaus bendražygio, lydėjusio konservatorių žingsnius per visus vienuolika metų. Seimo narė Rasa Juknevičienė pasakė: "Jis stovėjo prie mūsų partijos kūrimo ištakų. Dar daugiau, 1993-iaisiais jis pasirašė ir steigiamojo suvažiavimo deklaraciją. Mes jį visada laikėme sava asmenybe, nebijojusia ir pakritikuoti, ir pagirti mus, jei buvo dėl ko. Jis - mūsų partijos garbusis signataras. Visada skaudu, kai išeina žmogus. Dar skaudžiau, kai tragiškai žūsta".

Vytautas Kubilius - šviesi asmenybė, dirbusi iki paskutinio atodūsio. Visa plejada literatų mokėsi iš jo darbų. Mes skaitėme ir žavėjomės jo kritiniu atodūsiu knygoje "Salomėja Nėris", savaip jis sugebėjo pažvelgti į poezijos skraidį bei nuopuolį knygoje "XX a. lietuvių poetai". Jis mums atskleidė daugiabriaunį rašytojos talentą knygoje "Ievos Simonaitytės kūryba". Jo brandžiausi viso gyvenimo darbai "XX amžiaus literatūra" bei "Literatūra istorijos lūžyje". Tai veikalai skirti dabarčiai ir žvelgiantys į ateitį. Netekome šviesuolio, kuris šį rudenį būtų šventęs 76-ąjį gimtadienį.

Savo gyvenimo ir laimėjimų kelią literatūrologas pradėjo Lietuvių kalbos ir literatūros institute. Fatališkai skamba, tačiau mirtis jo tykojo netoli šio instituto ir arti namų. Netektį ir gėlą pajuto jo šeima: žmona Janina, dukra Rūta, sūnus Andrius bei vaikaičiai. Kasdien jo stigs ir trūks Piliečių chartijos sambūryje, kur jis jautėsi esąs tikras savos Lietuvos pilietis. Jis nuolat kartojo ir savo pavyzdžiu kitus ragino: visi kartu dirbkime Tėvynei. Dabar jo darbus tęs kiti.

Lietuvos žinios. 2004, vasario 18

Tragiškai žuvo iškilus literatūrologas

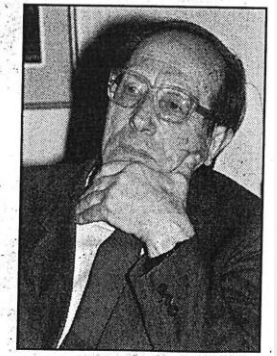

Iškilaus lietuvių literatūros tyrinėtojo, profesoriaus, humanitarinių mokslų habilituoto daktaro, aktyvaus visuomenės veikėjo, "Piliečių chartijos" įkūrėjo Vytauto Kubiliaus gyvenimą nutraukė antradienio popietę įvykusi avarija sostinės Antakalnio mikrorajone. 75 metų prof. V. Kubilius žuvo T. Kosčiuškos gatvėje, partrenktas lengvojo automobilio "Fiat". V. Kubilius buvo Lietuvos rašytojų sąjungos narys.

Baigęs Vilniaus universitetą, literatūrologas V. Kubilius dirbo Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. Kas keletą metų pasirodydavo vis naujos jo knygos apie lietuvių rašytojus, literatūros reiškinius. Jis yra vienas iš keturtomės ir dvitomės "Lietuvių literatūros istorijos", taip pat "Literatūros teorijos apybraižos" autorių. 1995 metais išleista jo knyga "XX amžiaus literatūra", 1996 metais - "Literatūra istorijos lūžyje", 1999-aisiais - "Jonas Aistis", 2001 metais - "Neparklupdyta mūza".

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas išplatino užuojautos laišką, kuriame sakoma: "Grakšti ir skvarbi velionio plunksna šimtuose literatūros kritikos straipsnių gebėjo perteikti didelę intelektualinę patirtį, emocinę-poleminę kaitrą ir begalinį rūpestį dėl tautinės kultūros, mūsų valstybės likimo. V.Kubilius ištisus dešimtmečius buvo tauriausias moralinis autoritetas, kurio vertinimai skatino ir padėjo formuoti visą lietuvių literatūros vyksmą".

Žuvusysis buvo Tėvynės sąjungos lyderio, Seimo nario Andriaus Kubiliaus tėvas.

Eltos informacija
Eltos nuotrauka

Ūkininko patarėjas. 2004, vasario 19, Nr. 21

A.Kubiliaus tėvą užmušė mašina

Vakar iškilaus lietuvių literatūros tyrinėtojo Vytauto Kubiliaus gyvenimą nutraukė avarija sostinės Antakalnio mikrorajone.

75 metų prof. V.Kubilius 13.42 val. žuvo T.Kosčiuškos gatvėje. Einantį per pėsčiųjų perėją jį partrenkė ir mirtinai sužalojo lengvasis automobilis "Fiat". Vairuotojas po nelaimės buvo apklaustas, tačiau daugiau tyrimo detalių pareigūnai neatskleidžia.

Apie mokslininko žūtį policija informavo Lietuvių literatūros ir tautosakos institutą, kuriame prieš tragišką įvykį lankėsi V.Kubilius.

V.Kubiliaus sūnų - opozicinės Tėvynės sąjungos pirmininką parlamentarą Andrių Kubilių - liūdna žinia pasiekė Seime, grįžus po Tėvynės sąjungos frakcijos susitikimo su prezidentu Rolandu Paksu.

V.Kubilius buvo Lietuvos rašytojų sąjungos narys. Literatūrologas V.Kubilius dirbo Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. Kas keletą metų pasirodydavo naujos jo knygos apie lietuvių rašytojus, literatūros reiškinius.

Vakaro žinios

Vakaro žinios. 2004, vasario 18

Sostinė atsisveikino su garsiu mokslininku

V.Kubilius paliko itin ryškų pėdsaką literatūros moksle.

Vakar Vilniaus Antakalnio kapinėse buvo palaidotas garsus literatūros tyrinėtojas profesorius Vytautas Kubilius.

Mokslininkas žuvo vasario 17-ąją Antakalnyje įvykusioje avarijoje: jį pėsčiųjų perėjoje parblokšė lengvasis automobilis.

Lapkričio pabaigoje V.Kubiliui sukako 75 metai.

Antakalnio kapinėse, palydėjus karstą su V.Kubiliaus palaikais į Menininkų kalnelį, atsisveikinimo kalbas pasakė literatūros mokslininkas Donatas Sauka ir Arkikatedros klebonas Ričardas Doveika.

Pagrindinė visų prie kapo kalbėjusiųjų mintis buvo tokia: „Dvasia susidūrė su žiauria materija".

V.Kubilius yra daugiau nei dvidešimties knygų autorius, parašęs veikalą „XX amžiaus lietuvių literatūra" (1995), monografijas apie daugelį žymių lietuvių rašytojų, paskelbęs stambius mokslinius veikalus apie lietuvių literatūros ryšius su pasaulio literatūra, apie XX a. lietuvių lyriką, romantizmo plėtrą, daug teorinių ir istoriografinių studijų.

Atsisveikindami su V.Kubiliumi, literatūros žmonės priminė, kad visus kūrėjus profesorius suvokė kaip orkestrą, kurie groja literatūros simfoniją.

Pats mokslininkas savo didžiaisiais literatūros tyrinėjimais nuolat bandė laužyti sovietinės cenzūros ribas, nepaisydavo draudimų.

V.Kubilius yra kilęs iš ilgaamžių šeimos. Jis aktyviai dirbo iki paskutinių gyvenimo akimirkų.

V.Kubilius – Tėvynės sąjungos vadovo, parlamentaro Andriaus Kubiliaus tėvas – vadovavo visuomeninei Piliečių chartijai.

„Lietuvos ryto" inf.

Lietuvos rytas. 2004, vasario 21, p. 4

V. Kubiliaus knygos

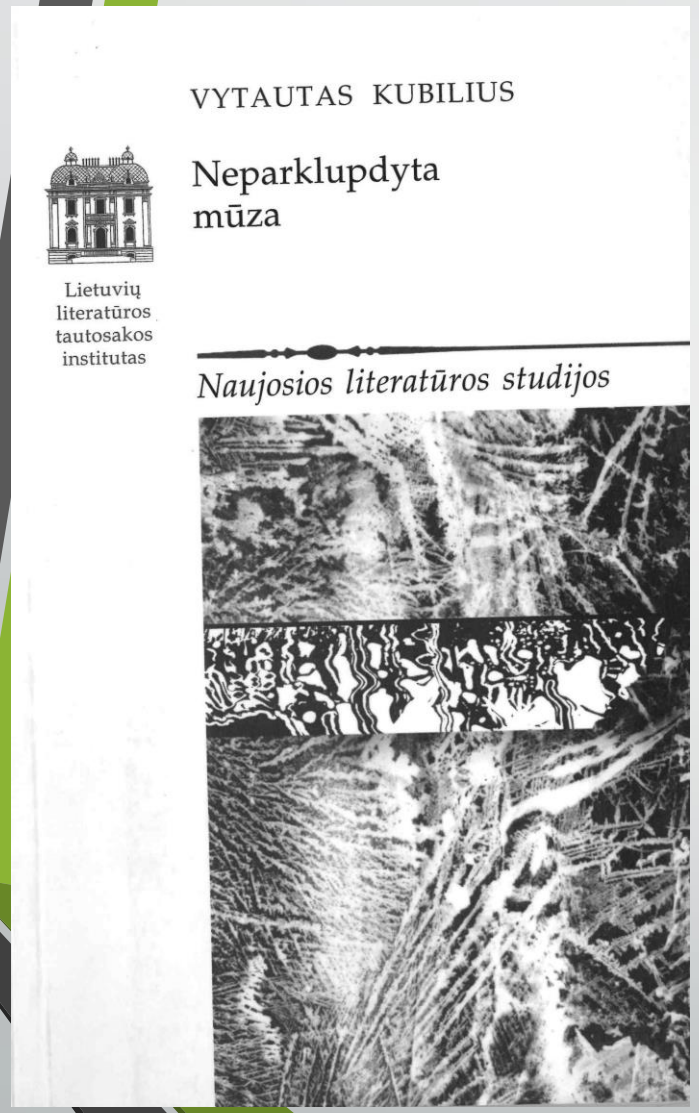

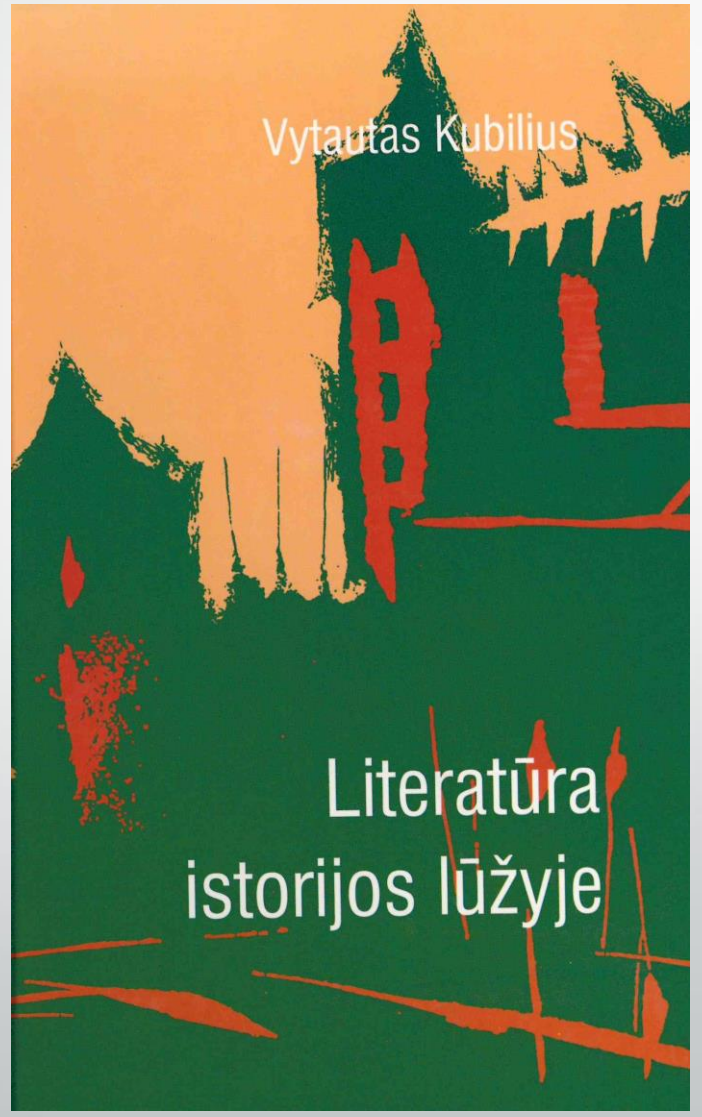

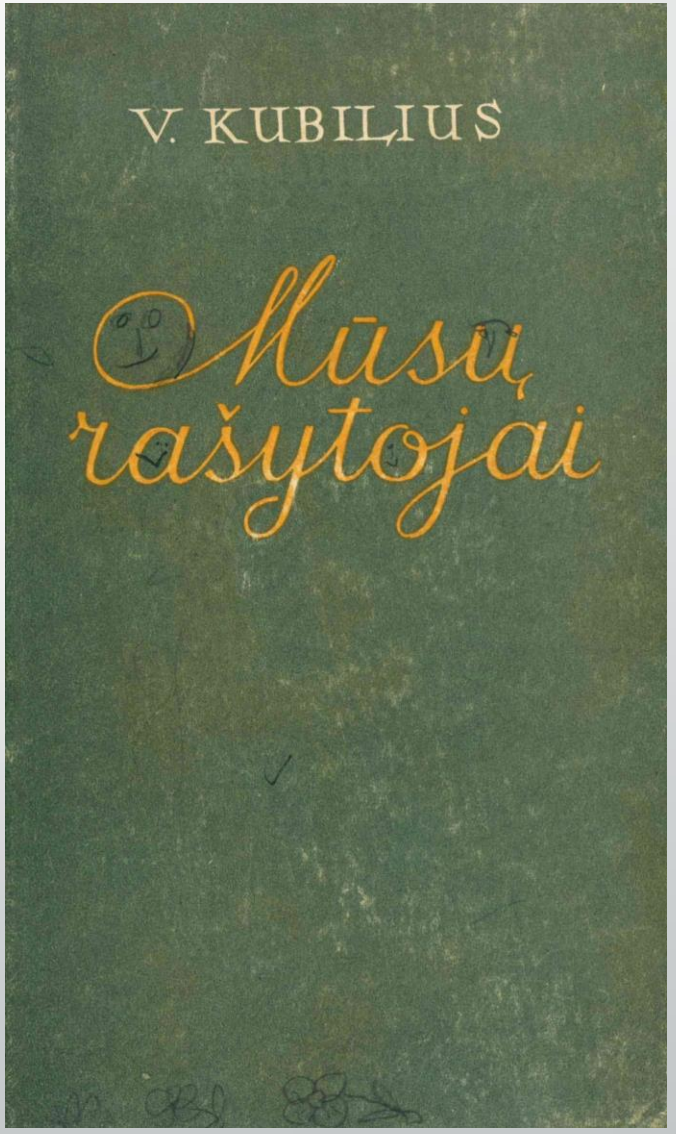

V. Kubiliaus knygos

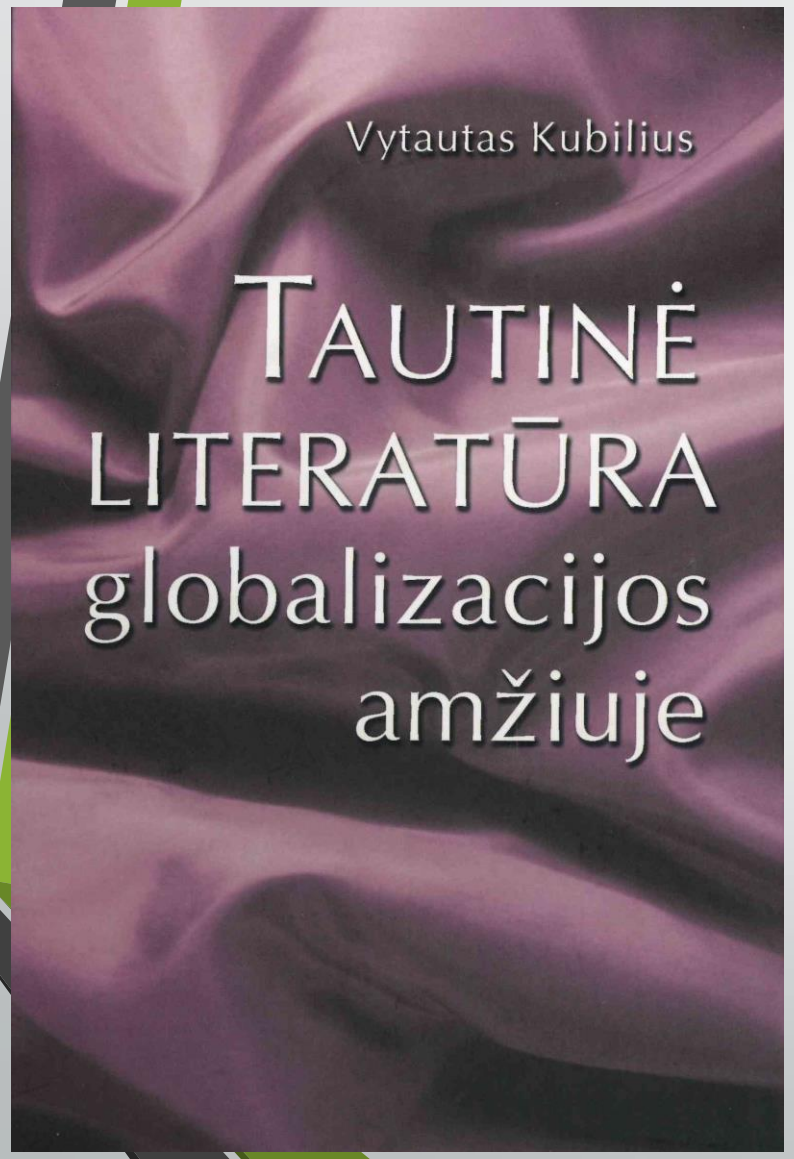

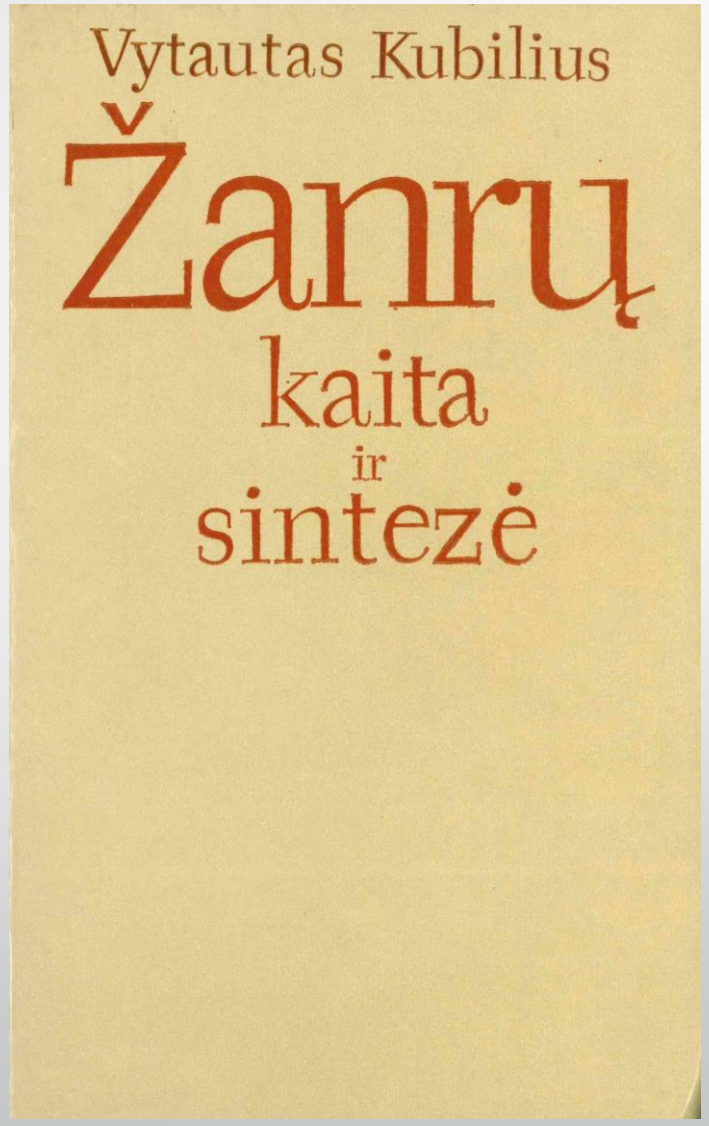

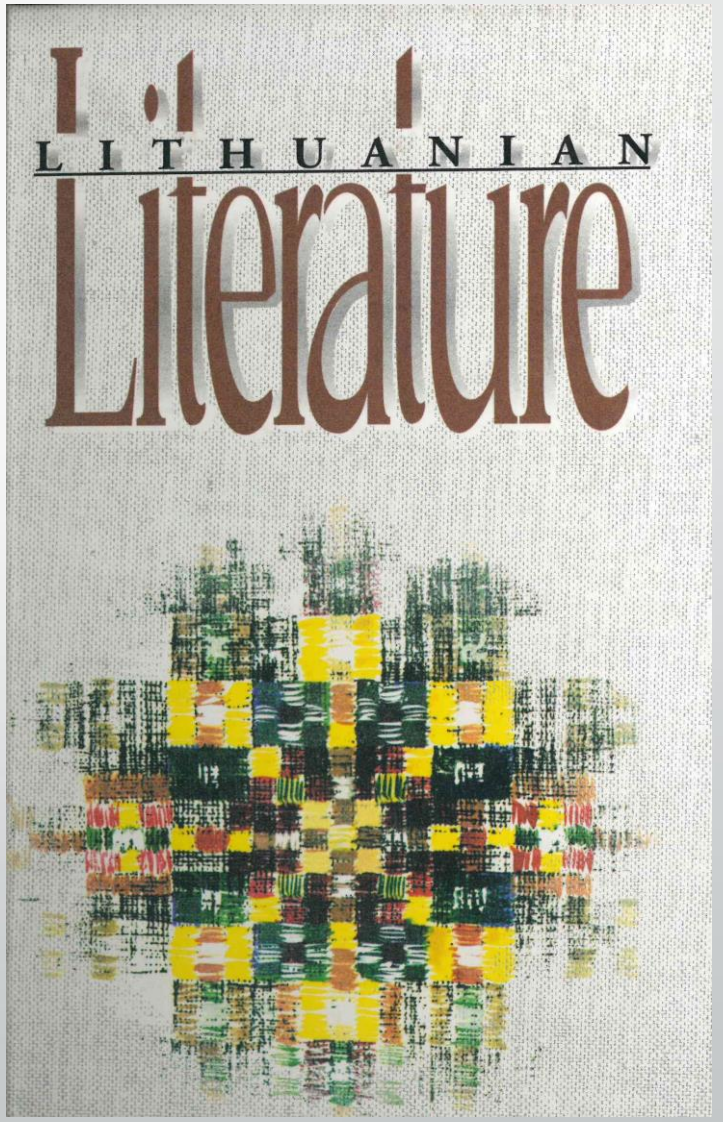

V. Kubiliaus knygos

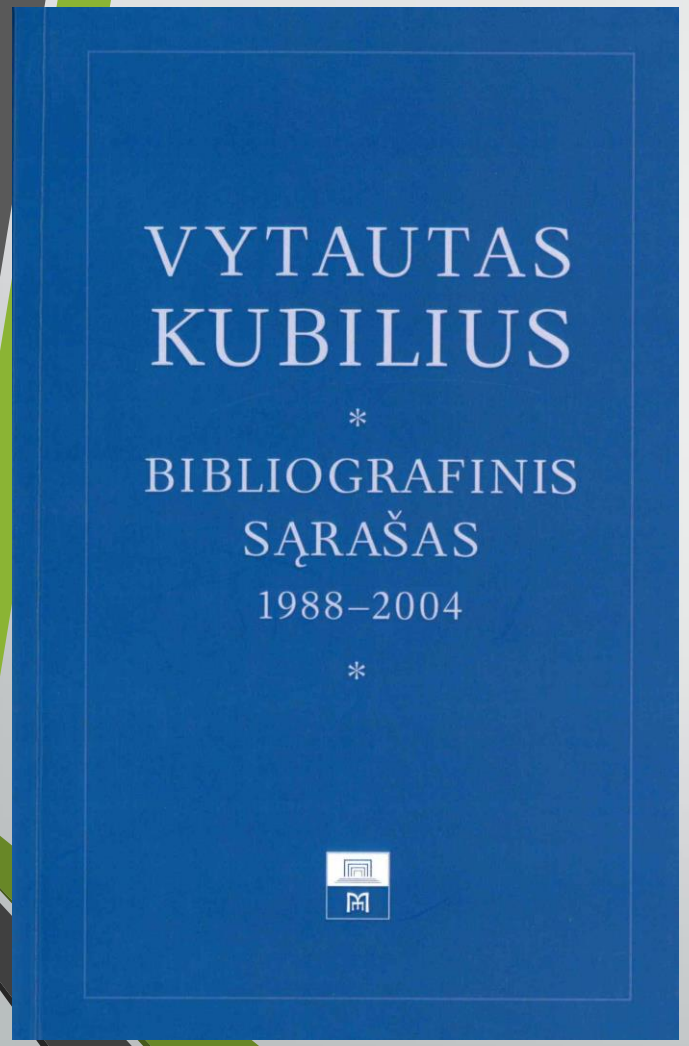

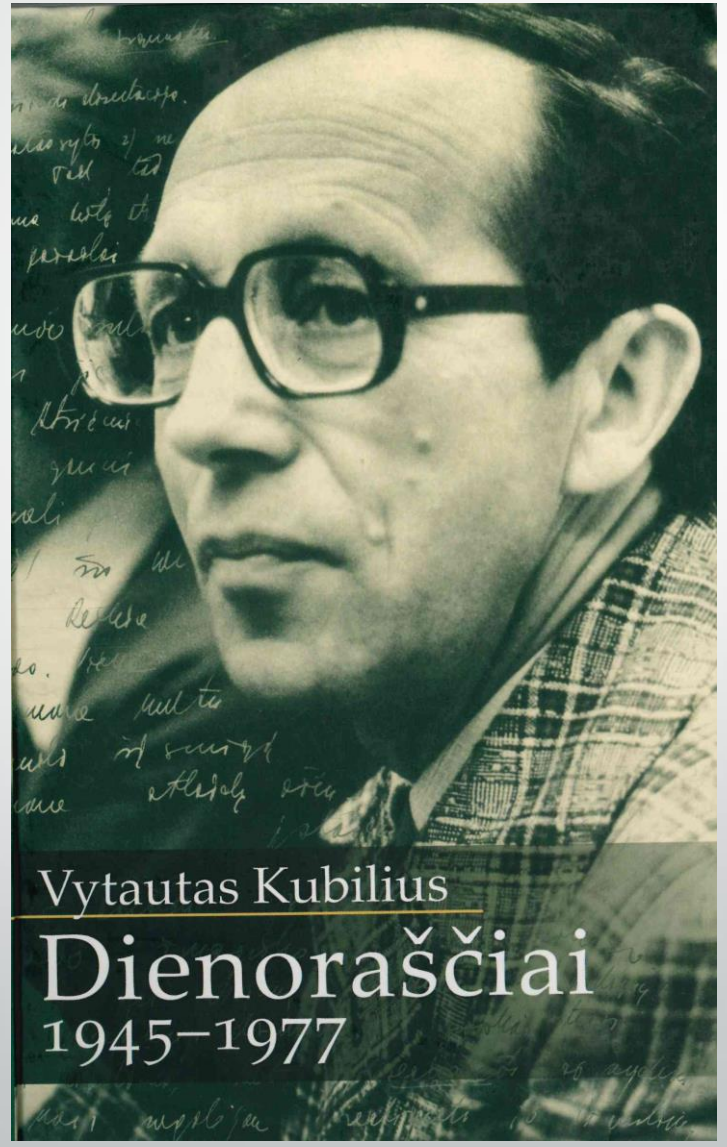

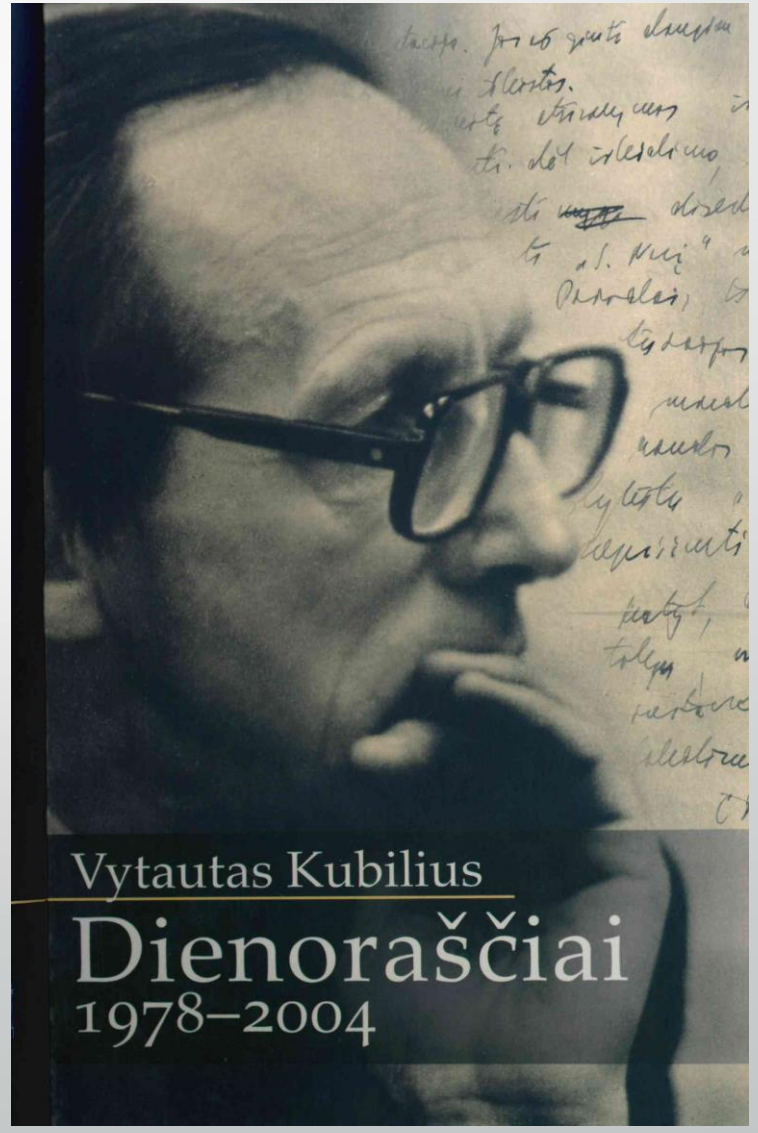

V. Kubiliaus knygos

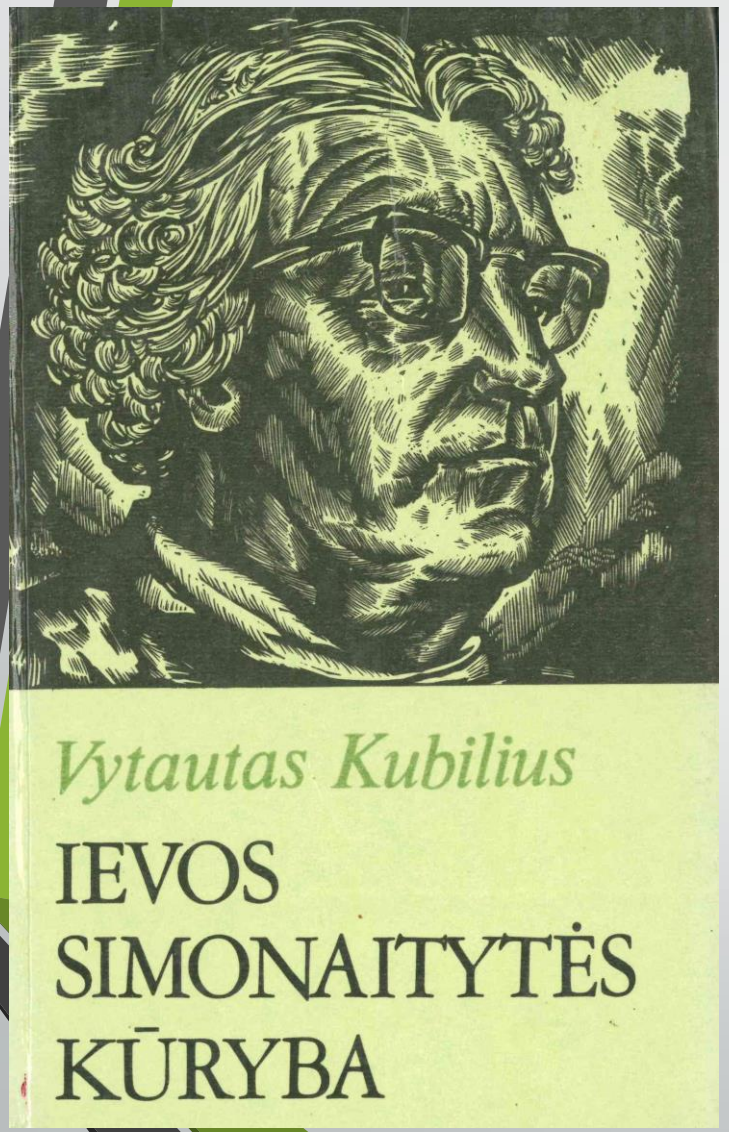

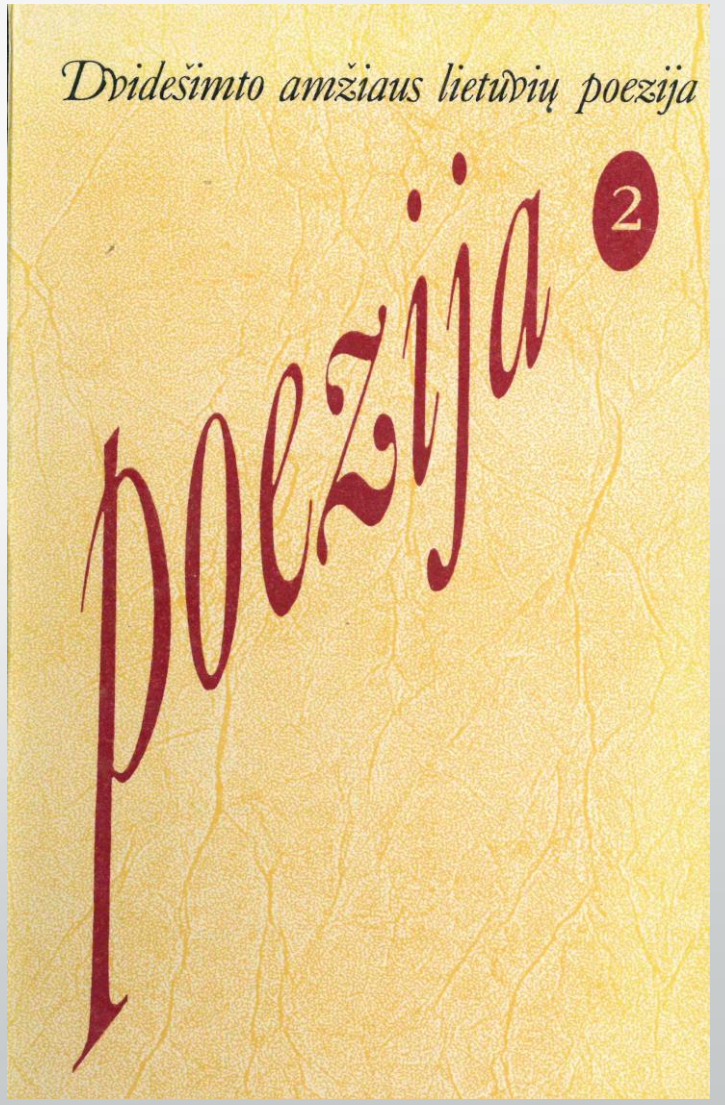
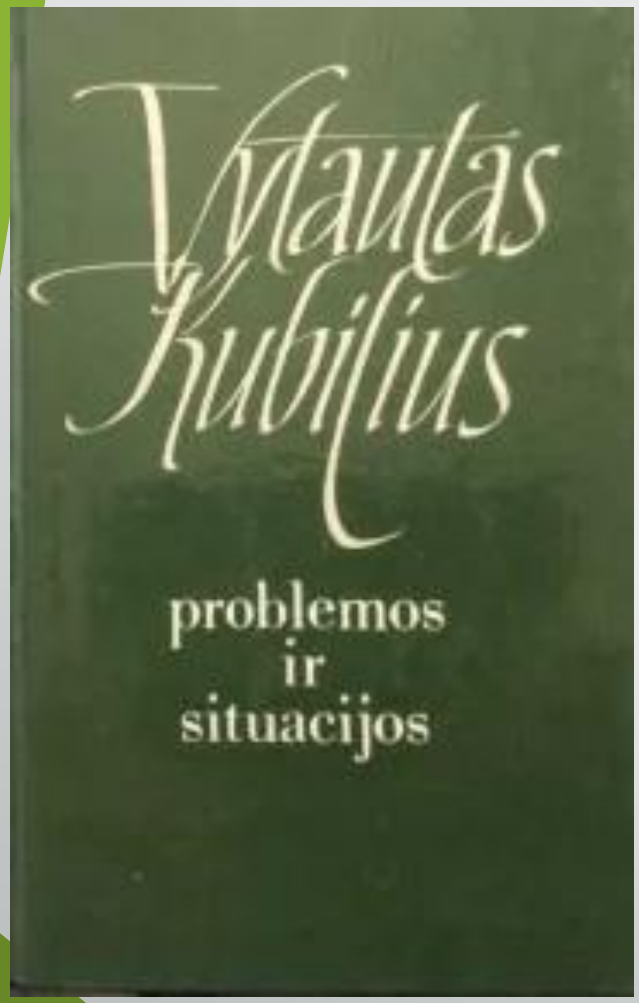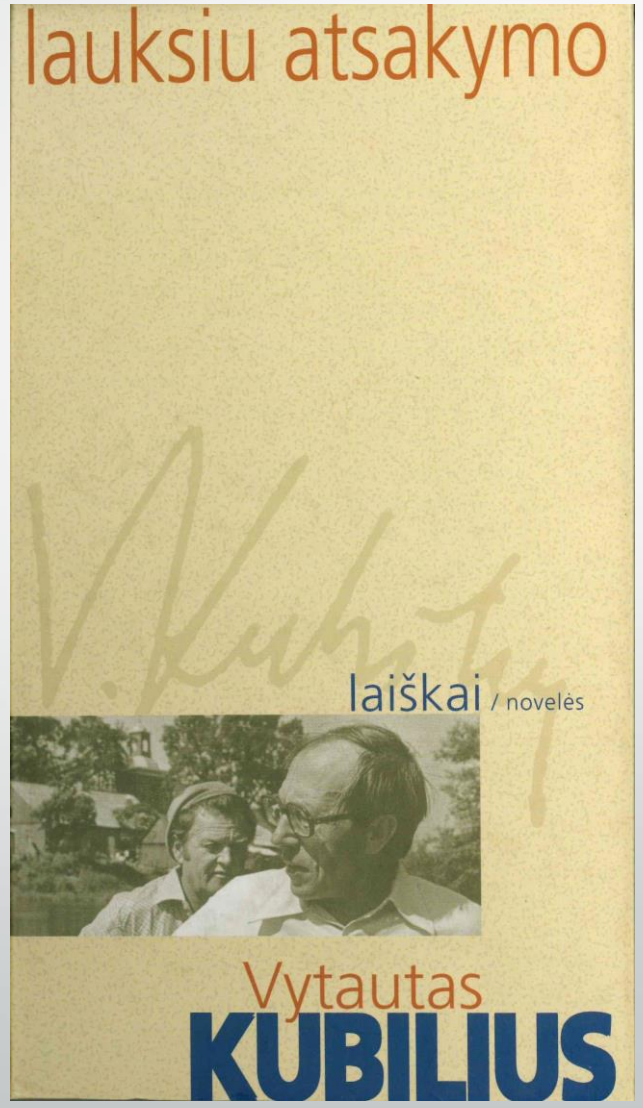
V. Kubiliaus knygos